ಅಧ್ಯಾಯ-೧೨

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಪ್ರಾಚೀನ ಹಿಂದೂ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಹೆಗ್ಗುರುತಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತವು ಸುದೀರ್ಘ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಧರ್ಮ, ನಾಗರಿಕ ಆಡಳಿತ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿಸಿದೆ. ಹರಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ ಲಭಿಸಿದ್ದು, ಆಗಲೂ ಸಹ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಪೌರಾಡಳಿತವಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತವು ರಾಜರ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮನ್ನಣೆ ಇತ್ತು. ಹಳ್ಳಿ, ಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ನಾಗರಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇವು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ರಾಜರು ಈ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದ್ದರು. ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಮಾದರಿಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದು ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡಳಿತವು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆನಿಸಿದ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಥವಾ ಶಾಸನ ಬದ್ಧ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೂಟಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ದೇಶದ ಪ್ರತೀ ಹಳ್ಳಿಯೂ ಸಣ್ಣ ಗಣ ರಾಜ್ಯದಂತೆ (ರಿಪಬ್ಲಿಕ್) ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸಮಾವೇಶ ಅಥವಾ ಸಭೆಗಳ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ರಕ್ಷಣೆ ಇದ್ದಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಊರು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜಾತಿ, ಕೂಟ ಹಾಗೂ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಭೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಗ್ರಾಮಸಭೆಯನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಐವತ್ತೊಕ್ಕಲು, ಮೂವತ್ತೊಕ್ಕಲು ಎಂದು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕದಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು,

ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯಾ ಸೂಚಕವಾಗಿದ್ದವು. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಳಲೆ–೧೦೦೦, ಕಬ್ಬಾಹು–೧೦೦೦ ಹಾಗೂ ಕುಣಿಗಲ್–೩೦೦ ಎಂಬ ನಾಡುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆ.ಆರ್.ಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಹಿರಿಕಳಲೆ (೧೧೧೩) ಹಾಗೂ ಗೋವಿಂದನಹಳ್ಳಿ (೧೨೩೬)ಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಕ್ಕೇರಿ–೧೨ (೧೨ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಆಡಳಿತ ಘಟಕ) ತೆಂಗಿನಗಟ್ಟ–೧೨, ಮುಂತಾದ ಆಡಳಿತ ಘಟಕಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಗ್ರಾಮಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಕಂಪಣ, ನಾಡು, ವಿಷಯ, ವೆಂಟೆ ಮುಂತಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, 'ನಾಡು"ಒಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಡಿನ ಪ್ರಭುವನ್ನು ನಾಡಗೌಡ, ಪೆರ್ಗಡೆ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ನಾಡಸಭೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಡಸಭೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ನಾಡಗೌಡನಾಗಿದ್ದು ಈ ಹುದ್ದೆಯು ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿತ್ತು. ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆ, ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ–ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಸಭೆಯ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಛತ್ರ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಭೂ ರಕ್ಷಣೆ, ಕೆರೆ ಕುಂಟೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ವೀರಗಲ್ಲು ಮಹಾಸತಿ–ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೆಡಿಸುವುದು, ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂದಾದೀಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಾಡಸಭೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಅವೂ ಸಹ ನಾಡಸಭೆಯಂತೆ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ರೀಪುರುಷನ ಕಾಲದ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಪೂರಿಗಾಲಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪೂರಿಗಾಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಗ್ರಾಮಸಭೆ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಅರಸಿಕೆರೆ (ಮದ್ದೂರು ತಾ) ಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು ೧೧ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹೊಯ್ಸಳರ ಎರಡು ತಮಿಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಭೆ'ಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೂದಾನ ನೀಡಿದ ಅಂಶ ದಾಖಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೆರೆತೊಣ್ಣೂರಿ (ಪಾಂಡವಪುರ ತಾ) ನ ೧೧೫೭ರ ಶಾಸನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮದ್ದೂರು ಹಾಗೂ ತೈಲೂರು ಸಭೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಹಿಂದೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವ ಅಂಶ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ವಾಡಿ, ಹುಂಡಿ, ಹಟ್ಟಿ, ಬೀಡು, ವಾರು, ಕೊಪ್ಪಲು, ಪಳ್ಳಿ, ಪಾಲ ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮಕೂಟಗಳಿಗೆ ಊರ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿ, ಊರ ಸಮಸ್ತರು, ಊರ ಒಕ್ಕಲು, ಎಳಮೆ ಮುಂತಾಗಿ ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುವಂಶಿಕ ಮುಖಂಡರು ಇರುತ್ತಿದ್ದು ಅವು ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡದೆ ದಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇಲ್ಲವೇ ಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದ ಸಿಂದಘಟ್ಟದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಭಾಮಂಟಪದ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪುದವಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣೆ, ಸಭೆಗಳ ಹೊಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಭೆಗಳು ಮುಂದೆ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರು ಹೈದರ್–ಟಿಪ್ಪು ಹಾಗು ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಆಡಳಿತವಿದ್ದಾಗಲೂ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಬೀದಿಗಳ ವರ್ತಕರು ಮತ್ತಿತರರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಹಂಜಮಾನ(ಮುಸಲ್ಮಾನ)ರೂ ಊರಿನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ರಾಜಾಡಳಿತವಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಪೈಕಿ ಮೈಸೂರು, ತಿರುವಾಂಕೂರು ಹಾಗೂ ಕೊಚ್ಚಿ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪುರಸಭಾ ಶಾಸನಗಳನ್ನುರೂಪಿಸಲಾಗಿ, ಆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಾಡಳಿತವು ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯ ಒಂದೇ ಕಡೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅಂತಹ ಓಣಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು

ಅವೂ ಸಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇವುಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮುಖಂಡರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರೊಡೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಗ್ರಹಾರದ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಕಾರ್ಯವೆಂದೂ ಅವುಗಳ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು 'ಸಮಯ', 'ಮರ್ಯಾದೆ" ಎಂದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಮಹಾಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ೧೮೬೨ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ೧೮೬೪ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರ ಸಮಿತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡವು. ೧೮೮೨ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಬಗೆಗಿನ ಗೊತ್ತುವಳಿ (ರೆಸಲ್ಯೂಶನ್) ಹಾಗೂ ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಮತ್ತು ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರುಗಳ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಲಾದ 'ದಿ ಮೈಸೂರ ರೆಗ್ಯೂಲೇಶನ್ ೨" ನ್ನು ೧೯೦೬ರ ರಾಜ್ಯಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಏಳನೇ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಹಲವಾರು ಪುರಸಭೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಹಣದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹತೋಟಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಂತಹ ನ್ಯೂನತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳು ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲಗೊಂಡವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿವೆ. ೧೯೫೧ರ ಅಧಿನಿಯಮ, ಮತ್ತು ೧೯೮೩ರ ಹೊಸ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾನೂನುಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

ನಾಡು, ನಾಡಸಭೆ

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 'ನಾಡು" ಮತ್ತು ಮಹಾನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿದ್ದು ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ನಾಡು', ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಒಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ನಾಡು ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮಗಳ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಕಂಪಣ, ಸ್ಥಾನ, ವೆಂಟೆ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ನಾಡಿನ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ (ಮುಖ್ಯಸ್ಥ) ಯನ್ನು ಗೌಂಡಪ್ರಭು, ನಾಡಗೌಡ, ಪೆರ್ಗಡೆ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಡಗೌಡ ಅಥವಾ ನಾಡಗೌಂಡ ಹುದ್ದೆಯು ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದಿಂದಾದ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ನಾಡಸಭೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಡ ಶಾನುಭೋಗರನ್ನು ನಾಡಸಭೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂದಾದೀಪ, ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಾಡಸಭೆ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ತಾಲೂಕು ಇಲ್ಲವೆ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಭೆಯು ಹತ್ತು ಹಲವು ವರ್ಗದ ಜನರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದಿತು. ನಾಡಸಭೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯ, ದೇಗುಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಸುವುದು, ವೀರಗಲ್ಲು ಮಹಾಸತಿಗಲ್ಲು ನೆಡೆಸುವುದು, ಸುಂಕದಕಟ್ಟೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಭೂ ಹಗರಣ ಬಗೆಹರಿಸುವುದು, ಮುಂತಾದ ಇನ್ನಿತರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಸಹ ನಾಡಸಭೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಡಸಭೆ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಸಭೆ, ನಗರಸಭೆ ಇಲ್ಲವೆ ನಗರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಭೆಗಳ ನಡುವೆ ಮಧುರವಾದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇತ್ತು. ಎರಡೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇವು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಭೆ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅನೇಕ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಭಾಗದ ಜನರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಹಾನಾಡು

ಹಲವಾರು ನಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು 'ಮಹಾನಾಡು"ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವು ಸುಮಾರು ೧೨ ಹಾಗೂ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾನಾಡುಗಳನ್ನು ಈಗಿನ ಜಿಲ್ಲಾಪರಿಷತ್ತು ಇಲ್ಲವೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಭೆಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಾನಾಡನ್ನು ಪದಿನಾಡು (ಹತ್ತು ನಾಡುಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ) ಮತ್ತು ಪದಿನಾಲ್ಕುನಾಡು (ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಾಡು) ಎಂದು ಸಂಖ್ಯಾಸೂಚಕದಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮಹಾನಾಡುಗಳ ಸಭೆಗಳು ನಾಡಸಭೆಗಳಂತೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸೇರದೆ (ಅಪರೂಪವಾಗಿ) ವಿರಳವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದುದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಭೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವರ್ತಕ ಸಮುದಾಯ, ನಗರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ವೃತ್ತಿಪರ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸದಸ್ಯರು, ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹಾನಾಡುಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಲ್ಲವಾಗಿದ್ದವು. ಇವು ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ, ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇವು ಸ್ವಯಮಾಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಭುತ್ವವೂ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ನೀಡಿತ್ತು.

ಪೌರಾಡಳಿತ

ಗಂಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ರಾಜಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಸಭೆಗಳಿದ್ದವೆಂದು ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯ ಧರ್ಮಸತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಣಸ್ವಾಮಿಯು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಣದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಕರದೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದು, ಗಾಣಿಗರು, ಕುಂಬಾರರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಮೇದರು, ಪಂಚಮರು ಹಾಗೂ ಲೇವಾದೇವಿದಾರರೂ ಇವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಟ್ಟಣದ ಎಲ್ಲಾ ೧೮ ಪ್ರಕೃತಿಯ (ಜಾತಿಯ)ವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಟ್ಟಣಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಪೌರಾಡಳಿತ ಸಭೆಯ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ 'ಆಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ' ಎಂದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದು, ಪೌರಾಡಳಿತದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ.

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಪೌರಾಡಳಿತವು ಗ್ರಾಮದ ಆಡಳಿತಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಪೌರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ (ರಾಜರಿಂದ) ದಿಂದ ನಿಯುಕ್ತನಾದ 'ತಳಾರ ' ನೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಟ್ಟಣದ ನಾಗರೀಕರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆ ಅವನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಪೌರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಸೇನಭೋವ(ಶಾನುಭೋಗ), ಮಣಿಗಾರ, ಮುಮಗಿಗಳಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೌರಸಭೆಗಳು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಮನೆಗಳು, ಎಣ್ಣೆಗಾಣ ವಿವಿಧ ಕಸಬುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಳಿಗೆದಾರರ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ಇತ್ತು. ವಾಸದ ಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಭೆ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಬೆಲೆನಿಯಂತ್ರಣ, ತೆರಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಬೀದಿ ಹಾಗೂ ಮನೆಗಳ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕಾಪಾಡುವುದು, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗುವವರ ಲೆಕ್ಕ ಇಡುವುದು ಹಾಗೂ ರಾಜನಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ

ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಸಭೆಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಾಗಿತ್ತು. ಪೌರಸಭೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಯಮಾಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದು ರಾಜನು ಈ ಸಭೆಗಳ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೌರಸಮಿತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡವು. ೧೮೬೪ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರ ಸಮಿತಿಗಳು ರಚನೆಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ೧೯೦೬ರ ಪುರಸಭೆಗಳ ೭ನೇಯ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಹಲವು ಪುರಸಭೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಆದರೆ ಸದಸ್ಯರ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಹಣದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹತೋಟಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲಗೊಂಡವು.

ಈ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ೧೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರವು ಎರಡು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ೧. ಎಂ.ಕಾಂತರಾಜ ಅರಸು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ 'ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿ' ಮತ್ತು ೨. ದಿವಾನ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಸಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ 'ಸ್ಥಳೀಯ ಹಣಕಾಸು ಸಮಿತಿ'. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಅಧಿಕಾರವಿರಬೇಕೆಂದೂ ಆ ಸಮಿತಿಗಳು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ್ದವು. ೧೯೦೬ರ ಪುರಸಭಾ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವ ನೂತನ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ೧೯೧೭ನೇಯ ಜೂನ್ ೨೯ರಂದು ಮಂಡಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೧೮ರ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ೬ನೆಯ ಅಧಿನಿಯಮವು, ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನನ್ನು ಪುನರ್ ರೂಪಿಸಿತಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿತ್ತಿತು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವು. ೧೯೧೮ರ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಪೌರ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಸಮಿತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳೂ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ನಗರ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಯ್ಕೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು. ಕ್ರಮೇಣ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಧೋರಣೆಯಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿ, ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಆಯ್ದ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಲಾಯಿತು.

೧೯೨೧ರ ಮೈಸೂರು ಸ್ಥಳೀಯ ಬೋರ್ಡುಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಬಂಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಮಂಡಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರವನ್ನು ವಿಧಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತು.

ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ರಚನೆ

ಹಲವು ಗ್ರಾಮಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ೧೯೧೯ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಪ್ರಗತಿ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿದ್ದರೆ ಚುನಾವಣೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಯ್ದ ಕೆಲವು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನಿಯಮ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಪಂಚಾಯತಿ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಲಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ಮುಜರಾಯಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಹತೋಟಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಹತೋಟಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅಮಲ್ದಾರ್ (ತಹಸೀಲ್ದಾರ್) ಅವರಿಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲೂಕು, ಅಂತರ–ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಅಂತರ–ಗ್ರಾಮ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂದರೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ, ಸಂಪರ್ಕವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ದೊರಕಿದಂತಾಯಿತು. ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ೧೯೨೭ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ಒಂದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೨೮–೨೯ರಲ್ಲಿ ಪುರಸಭಾ ನಿಯಮವನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿಗೊಳಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರಸಭೆಗಳ ಸದಸ್ಯರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಹತೋಟಿ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ೧೯೩೧ನೇ ಜುಲೈ ಒಂದರಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರು ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೩೩

೧೯೩೩ರ ಮೈಸೂರು ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ, ಮೈಸೂರು ಸಣ್ಣ ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ, ಇವು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಕಾನೂನುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ೧೯೩೯ರ ವೇಳೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗೂ ಚುನಾಯಿತ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಿದ್ದು, ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಗೊಳಿಸಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೯೪೭ ರಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಲಾದ ಅಧಿಕೃತ ಆಜ್ಞೆಗಳ ಮೂಲಕ ತೀವ್ರ ಪ್ರಚಾರ, ಗ್ರಾಮ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ತರಬೇತಿಗೊಂಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರು ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ–೧೯೫೧

ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಪುರಸಭೆಗಳೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿತು. ಈ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮೊಳಗಿಂದಲೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಭೆಗಳನ್ನು

ಕರೆದು ಕಲಾಪ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಪುರಸಭೆ, ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಅವರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುರಸಭಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ೧. ನೈರ್ಮಲ್ಯ ೨. ಆರೋಗ್ಯ ೩. ರಕ್ಷಣೆ ೪. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ೫. ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ತಂಗುದಾಣ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯಾನಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಗೃಹಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ತೆರಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪುರಸಭೆಗಳು ಪಡೆದುಕೊಂಡವು.

೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮಂಡ್ಯ, ಮದ್ದೂರು, ಮಳವಳ್ಳಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ, ನಾಗಮಂಗಲ, ಬೆಳ್ಳೂರು, ಬೆಳಕವಾಡಿ, ಪಾಂಡವಪುರ ಹಾಗೂ ಮೇಲುಕೋಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಸಮಿತಿ

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ವಿ.ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿ ೧೯೫೦ರ ಜೂನ್ ೧೨ ರಂದು ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಅದರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ೧೯೫೨ರ ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಎರಡು ಹಂತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ರೂಪಗೊಂಡವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಯಾವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ೧೯೫೪ರ ಮಾರ್ಚಿ ೧ ರಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು. ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಡಿ.ಹೆಚ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರಣಾ-ಸಮಿತಿಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಅಥವಾ ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿ, ೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂದಿನ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ೧. ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳ ಸದಸ್ಯರುಳ್ಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು. ೨. ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಪುನರಾರಂಭಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ೩. ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಪುರಸಭಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿ ಉಳಿದ ಮೂರನೇ ಎರಡು ಭಾಗವನ್ನು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ನೇರ ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವುದು. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಆ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ (೧೯೫೯)ವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಯಿತು.

೧೯೫೬ರ ನಂತರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು

ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆಯ ನಂತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಏಕರೂಪವಾದ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ದೇಶದ ಇತರೆಡೆಗಳಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ೧೯೫೭ರ ಬಲವಂತರಾಯ್ ಮೆಹ್ತಾ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ 'ಪಂಚಾಯಿತಿ ರಾಜ್' ಪದ್ಧತಿಯನ್ನುಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ (೧೯೫೯) ಯ ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅದರಂತೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ, ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕೃತ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಇವು ಈಡೇರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಈ ಹೊಸಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ೧೯೬೦ರ ನವೆಂಬರ್ ಒಂದರಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಏಕೀಕೃತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೊದಲನೆಯ ಶಾಸನ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಅನಂತರ ೧೯೫೯ರ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು; ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ೨೬ನೆಯ, ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ೨೨ನೆಯ, ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ೫ನೆಯ, ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ೭ನೆಯ ಹಾಗೂ ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ೨೧ನೆಯ ಅಧಿನಿಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ವ್ಯಾಪಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಪಂಚಾಯಿತಿರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ೧೯೫೯ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಇತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಹೊಣೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯವರು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಾಯಕರು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಲೋಕಸಭೆ, ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಮತ್ತು ಶಾಸನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ ಕೆಲವು ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯವ್ಯಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವುದು, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವು ಸರಾಗವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಈ ಸಮಿತಿಯು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಧೀನ ಗ್ರಾಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮಂಡಳಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಮೈಸೂರು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದವು. ಆಗಿನ ಸಹಾಯಕ ಅಯುಕ್ತರು ಅದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಈ

ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ೧೨ ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ಪದನಿಮಿತ್ತರಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನು ನಾಲ್ವರು ಚುನಾಯಿತರು ಮತ್ತು ಮೂವರನ್ನು ಸರಕಾರ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದೊಬ್ಬರು ಪುರಸಭೆಯಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಆರು ಸಲವಾದರೂ ಸಭೆ ಸೇರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ೧೯೧೮ರ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯು ಜಾರಿಯಾಗಿ ೧೯೦೨ರ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ರದ್ದುಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಹೊಸ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ವಯ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಏರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪ್ರಗತಿ ಸಮಿತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕೆಂದೂ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸುಂಕವನ್ನು ವಿಧಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು.

ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳ ಪುನರ್ ರಚನೆ

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆ ನಂತರ ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅವು ಆರಂಭಗೊಂಡು ೩೩ ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೫೯ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಂತಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯು ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಂದಾಯದ ತಾಲೂಕಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಏಳು ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಪ್ರದೇಶವು ಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತೀ ಮಂಡಳಿಯ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ೧೯ಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಆ ತಾಲೂಕಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ೧೫ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಇತ್ತು. ಮೂಲ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿದ್ದ, ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅವಧಿಯನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಏರಿಸಲಾಯಿತು. ತಾಲೂಕಿನಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಶಾಸಕರು ಮಂಡಳಿಯ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದು, ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಮನ್ವಯವಿರಬೇಕೆಂದು ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ತೋಡುವುದು, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವು ಮಂಡಳಿಗಳ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸರಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದೂ, ಈ ಮಂಡಳಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಮಂಡಳಿಗಳು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತಾಲೂಕುಗಳ ಭೂಕಂದಾಯದ ಶೇ.೫೦ ರಷ್ಟು ಭಾಗ ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸರಕಾರವು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲು

ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಮೊಬಲಗು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಮಂಡಳಿಗಳ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ತಂದ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದಿತು. ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದವು. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಆಯಾ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ೬೦:೪೦ರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ೧೯೮೭ರಿಂದ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿವೆ.

ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು

೧೯೫೯ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ ೩ರ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ನಡುವೆ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಂಬ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೫೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನವು ರೂ.೧೦,೦೦೦ ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ೧೧ ರಿಂದ ೧೯ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಇತ್ತು. ೧೯೮೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿಗಳು, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲಿನ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೆಂದು (೧೯೮೭ರಿಂದ) ಪುನರ್ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಪಟ್ಟಣದ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂತೆ, ಜಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಜನರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸರಕಾರವು ವಿಶೇಷ ಧನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು

ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಘಟಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹಳ್ಳಿಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ೧೮೯೮ರ ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನಿಬಂಧನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ೧೮೯೧ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಡಮಾಲಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ನಂತರ ೧೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರ್. ಎಂ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ೧೯೧೮ರ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಶಾಸನಬದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ, ೧೯೧೯ರಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿದ್ದರು. ನಂತರ ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಶಾಸನಬದ್ಧ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಪ್ರತೀ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಐದಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ, ೧೨ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಂತೆ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು

ಜನರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಸಲಹೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವು ನೇಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಮತ್ತು ಐಚ್ಚಿಕ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ; ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಸೇರಿದ್ದವು. ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಮನೆ, ಅಂಗಡಿ, ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಲುಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.

ನಂತರ ೧೯೨೮ರ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ನಿಬಂಧನೆ ಮೂರರಂತೆ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇರ ನಿಯಂತ್ರಣದಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳು ಸಮರ್ಪಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅವುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ, ತಪಾಸಣೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಹಸೀಲ್ದಾರರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ೧೯೫೯ರವರೆಗೆಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ೧೯೫೨ರ ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ವಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

೧೯೫೯ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾಯಿದೆಯು ೧೯೮೫ರವರೆಗೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ೧೫೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಮತ್ತು ೧೦,೦೦೦ ಮೀರದಂತಹ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿಯೂ ೧೧ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದೆ, ೧೯ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಆಯಾ ಹಳ್ಳಿಯ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಶೇ.೩೦ ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ.೧೦ ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ವಿವೇಚನಾಧೀನ ಅನುದಾನವು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಖಾಲಿ ಜಮೀನು, ಕಟ್ಟಡ, ವೃತ್ತಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ನೌಕರಿ, ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳು. ಮನೋರಂಜನೆ, ವಾಹನ(ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳ ಹೊರತು) ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನೂ, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಗಾಡಿ ನಿಲ್ದಾಣ, ಮತ್ತು ಜಲಾಗಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಶುಲ್ಕವನ್ನೂ ವಿಧಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗನು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವಾರ್ಷಿಕ ೧೨,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವಿರುವ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ೧೯೯೯–೨೦೦೦ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೩೧ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ತಾಲೂಕುವಾರು ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ: ಮಂಡ್ಯ–೪೫, ಮದ್ದೂರು – ೪೨, ಮಳವಳ್ಳಿ–೩೯, ಪಾಂಡವಪುರ–೨೪, ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ–೩೪, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ–೨೦, ನಾಗಮಂಗಲ–೨೭.

ಪಂಚಾಯಿತಿ ರಾಜ್ ಕಾನೂನು

ಪಂಚಾಯಿತಿರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ತನ್ಮೂಲಕ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಮಾಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಸಮಗ್ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಪಂಚಾಯಿತಿರಾಜ್ ಕಾನೂನನ್ನು ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಈ ಕಾನೂನಿನಂತೆ ಪಂಚಾಯಿತಿರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ಆಡಳಿತದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಯೋಗ ನೀಡುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೂ ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾನೂನಿನ್ವಯ ಮಂಡಳ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದ್ದ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಕೇವಲ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ರಾಜ್ಯದ ಬಹುಪಾಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಳ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ೧೯೯೨ ರವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

೧೯೫೯ರ ಕಾಯಿದೆ: ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ನೂತನ ಶಾಸನ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಬಲವಂತರಾಯ್ ಮೆಹ್ತ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಇವುಗಳಿಂದ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಲು ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು. ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಶಾಸನವೆಂದರೆ "ಮೈಸೂರು (ಕರ್ನಾಟಕ) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೫೯. ಇದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರಜೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದು". ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಂತಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇವುಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ, ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ನೇರ ಚುನಾವಣೆಗಳಿದ್ದವು. ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ನೇರ ಚುನಾವಣೆ ಇತ್ತು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಒಂದು ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೧೧, ಗರಿಷ್ಠ ೧೯ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಬಜೆಟ್‌ಗೆ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಕೆಲವು ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೂಕಂದಾಯದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪಾಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು.

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ನೇರ ಚುನಾಯಿತ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ೧೫ ರಿಂದ ೧೯ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿದ ಅನುದಾನ, ಭೂಕಂದಾಯದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪಾಲು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ದರ ಇವುಗಳು ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಸೇರಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ೧) ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು. ೨) ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾದ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರು, ೩) ೧೫ಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ೪) ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ; ಒಬ್ಬ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ೫) ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಲಹಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಮಾನತ್ತು ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಕೊಂಡಜ್ಜಿ ಬಸಪ್ಪ ಸಮಿತಿ: ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಜ್ಜಿ ಬಸಪ್ಪ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ "ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಮಿತಿ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿ ಹಲವಾರು ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವೆಂದರೆ: ೧) ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಗಳ ಬದಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ೨) ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ನೇರ ಚುನಾವಣೆ, ೩) ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ೪) ಸಂಸತ್ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಸಹ ಸದಸ್ಯತ್ವ, ೫) ಚುನಾಯಿತ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು, ೬) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮುಂದುವರಿಯತಕ್ಕದ್ದು, ೭) ಗ್ರಾಮಸಭೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು, ೮) ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ೯) ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವುದು.

ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮೈಸೂರು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕರಡು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಮಸೂದೆ ಅಂಗೀಕಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೭೭ರ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಂತರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜನತಾಪಕ್ಷ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಮೆಹತಾ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಸಮಿತಿಯು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳುಳ್ಳ ವರದಿಯನ್ನು ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಮಂಡಳ ಪಂಚಾಯತಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಹಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿರಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ನೇತೃತ್ವದ ಸರ್ಕಾರ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಆಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ

ಮುಂದಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಕೊಂಡಜ್ಜಿ ಬಸಪ್ಪ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಆಧರಿಸಿದ ಮಸೂದೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಮೆಹತಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೂತನ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿತು.

ಆಗಿನ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ಅವರು ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಸಮಿತಿ, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಜುಲೈ ೧೦, ೧೯೮೫ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಅನುಮೋದನೆ ದೊರೆಯಿತು. ದಿ.೧-೪-೧೯೮೭ ರಿಂದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದವು. ಈ ಕಾಯಿದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಚುನಾಯಿತನಾಗಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

೧. **ಗ್ರಾಮಸಭೆ:** ಗ್ರಾಮಸಭೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲ ಹಂತ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ೨೭,೦೨೪ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೊಂದು ಗ್ರಾಮಸಭೆ ಇದ್ದು, ಇವು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲ ಸಭೆ ಸೇರುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮಸಭೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದು, ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದವು ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು.

೨. **ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿ:** ೮,೦೦೦ ರಿಂದ ೧೨,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ೪೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯ. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಉಪಪ್ರಧಾನರ ಆಯ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಯಾರೂ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿರದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇತ್ತು.

೩. **ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಸಮಿತಿ:** ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಸಮಿತಿಗೆ ನೇರವಾದ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಶಾಸಕರು ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಪ್ರಧಾನರು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ತಾಲೂಕಿನಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಇದರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದರೆ- ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು.

೪. **ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು:** ೨೮,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಸಂಸತ್ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಶಾಸಕರು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸ್ಥಾನ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಉಪಸಚಿವರ ಸ್ಥಾನಮಾವಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, (ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು) ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

೫. ರಾಜ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಷತ್ತು: ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿನ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಷತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ರಾಜ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ ಆರು ಜನ ಸಚಿವರುಇದರ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರು ಈ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯ- ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ನೀತಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದುಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

೬. ಮೀಸಲಾತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ: ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೨೫ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ, ಶೇ. ೧೫ರಷ್ಟು, ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ ಮತ್ತು ಶೇ. ೩ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಶೇ. ೧೫ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಶೇ.೩ರಷ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಜನವರಿ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ೨,೪೬೯ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ೨೦ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದವು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಬಹುತೇಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಸೌಲಭ್ಯವಿತ್ತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ತಲಾ ₹ ೨.೫೦ ರಷ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನ, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ತಲಾ ₹ ೭.೫೦ ರಷ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ತೆರಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸುವ, ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತು. ಸಂವಿಧಾನದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅನುಸೂಚಿಯು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳೆಂದರೆ, ಕೃಷಿ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣೆ, ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಇವರ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಸಂಖ್ಯೆ: ರಾ.ಚು.ಆ. ೪೮. ಇ.ಜಿ.ಪಿ ೨೦೦೯, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿ. ೨೧-೧೨-೨೦೦೯ರಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೯೩ರ ಪ್ರಕರಣ (೧) ರಂತೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯಯಂತೆ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿ ಅಧಿಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ (೧೯೯೩)

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವ್ಯಾಪಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾನೂನನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ೧೯೯೩ ಮೇ ೧೦ ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತ್, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯಾಂಗದ ೭೩ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ನಂತರ ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ ಇದಾಗಿದ್ದು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ದಕ್ಷತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಮಂಡಳಿಗಳ ರಚನೆ ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ನೂತನ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬರಲು ಅಂದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಎಂ. ವೈ. ಘೋರ್ಪಡೆ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಅಪಾರವಾದುದು.

೧) **ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ರಚನೆ:** ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಐದು ಸಾವಿರದಿಂದ ಏಳು ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾಸನ, ಕೊಡಗು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೨,೫೦೦ ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಾಗೂ ಇದೇ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಗ್ರಾಮದ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ೫ ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ४೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಲಾಗುವುದು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿಯೂ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ೧೯೯೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹಿಂದಿನ ೨೪೬೯ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಬದಲಾಗಿ ೫,೬೨೯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ೧೯೯೩ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದವು. ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೨೦ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿದ್ದು, ೨೦೬೧ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ೫೨೩ ಸ್ಥಾನಗಳು, ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ, ೨೫೦ ಸ್ಥಾನಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ'ಅ' ವರ್ಗದವರಿಗೆ ೫೬೩ ಸ್ಥಾನಗಳೂ, ಹಿಂದುಳಿದ 'ಬ' ವರ್ಗದವರಿಗೆ ೧೨೩ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ೬೦೨ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇವರಲ್ಲಿ ೮೫೮ ಸ್ಥನಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಂಡ್ಲಪೇಟೆ ತಾ॥ನಲ್ಲಿ ೩೦(४೮೦), ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾ॥ನಲ್ಲಿ ४೨(೭೧೧), ಯಳಂದೂರು ತಾ॥ನಲ್ಲಿ ೧೧(೧೭೮) ಹಾಗೂ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾ॥ನಲ್ಲಿ ೩೭(೯೨) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿದ್ದವು. (ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವುದು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.)

೨) **ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯ ರಚನೆ:** ಕರ್ನಾಟಕದ ೧೭೭ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಪ್ರತಿ ೧೦,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ.
೨. ತಾಲೂಕನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು, ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

೩. ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳಲ್ಲಿ ೫/೧ ಭಾಗದಷ್ಟು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಚೀಟಿ ಎತ್ತುವ ಮೂಲಕ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಒಮ್ಮೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದವರು ಎರಡನೇ ಅವಧಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

೪. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿಯೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿಯೂ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಅವರ ಅವಧಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ. (ಕಲಂ ೧೩೮) ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ೧೯೯೫ರ ಮಾರ್ಚ್ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೯೧೯ ಮತ್ತು ೩,೩೮೦ ಆಗಿತ್ತು.

೩) ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ರಚನೆ (ಕಲಂ ೧೫೮ ಮತ್ತು ೧೫೯): ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

೧. ಪ್ರತಿ ೪೦,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇರುವರು. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ೩೦,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೮,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿ ಬರುವ ಸದಸ್ಯರು.

೨. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು ಸದಸ್ಯರು.

೩. ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು.

೪. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿಯೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿಯೂ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಅವರ ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿ ೨೦ ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ.

ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ: ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

೧. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮೀಸಲಾತಿ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇ. ೧೫ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಶೇ. ೩ರಷ್ಟಿರಬೇಕು.

೨. ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ೧/೩ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ "ಅ" ಮತ್ತು "ಬ" ಪ್ರವರ್ಗಗಳ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಡುವುದು. ಈ ೧/೩ ಸ್ಥಾನಗಳ ಪೈಕಿ ಈ ಪ್ರವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ. ೮೦ ಮತ್ತು ಶೇ. ೨೦ನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡುವುದು. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರು ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾಗಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ "ಎ" ಪ್ರವರ್ಗದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಲಭ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು "ಬ" ಪ್ರವರ್ಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ "ಬ" ಪ್ರವರ್ಗದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಲಭ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ "ಅ" ಪ್ರವರ್ಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಲಾಗುವುದು.

೩. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಸ್ಥಾನಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೧/೩ ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗುವುದು.

೪. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಾಕ್ಷರ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಆವರ್ತನ (ಸರದಿಯ) ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

೫. ಈ ಎಲ್ಲ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿ

ಸಂವಿಧಾನದ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಕಲಂ ೨೪೩ರ ಅನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಹೊಸ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಯಾರಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಮಿತಿಯು ಸಮಗ್ರೀಕರಿಸಿ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವುದು, ನೀರು ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಇಡಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತಿತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅದು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಯಾರಿಸುವ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಸೆಮಿನಾರ್ (ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ)ಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರುವ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಖಾಯಂ ಆದ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ತಪ್ಪದೇ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಸೂಕ್ತ ಗಮನ ನೀಡಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಮೂರನೆಯ ಎರಡು ($^{೨}/_{೩}$) ಬಹುಮತದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಪದಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಮೂಲದ ಪಂಚಾಯತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಸಕಾರಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅಂತಹ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬಹುದು. ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ

ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಟ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಗ್ರಾಮದ ಹಿತಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇದೆ. ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ನಿಧಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅಥವಾ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ: ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ನೀಡಿ ಪುರಸ್ಕರಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಅದರ ಅನ್ವಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು (₹ ಒಂದು ಲಕ್ಷ, ₹ ೫೦ ಸಾವಿರ ಮತ್ತು ₹ ೨೫ ಸಾವಿರ), ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೂ ಮೂರು ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು (₹ ಎರಡು ಲಕ್ಷ, ₹ ಒಂದು ಲಕ್ಷ, ಮತ್ತು ₹ ೫೦ಸಾವಿರ) ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ₹ ಐದು ಲಕ್ಷದ ಬಹುಮಾನ ನೀಡುವ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನಬದ್ಧ ಅನುದಾನ : ಸರ್ಕಾರವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಮುಕ್ತ ಅನುದಾನ ನೀಡಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಅನುದಾನ ಕೇವಲ ₹ ಒಂದು ಲಕ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪರವಾಗಿ ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ₹ ಮೂರುವರೆ ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಅನುದಾನವನ್ನು ₹ ಐದು ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ನೇರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನವೆಂಬರ್ ೨೦೦೩ ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಬೀದಿ ದೀಪಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿದ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಬಿಲ್‌ಗಳನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಎಸ್ಕಾಂಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ತುಂಬಲು ವಿವರವಾದ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ೨೦೦೪ ರಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಬರಪರಿಹಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಧೃಢೀಕರಿಸದ ಹೊರತು ಅಂತಹ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಬಿಲ್‌ಗಳನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಉಪಗ್ರಹ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಡೆ ದೃಶ್ಯ. ಎರಡು ಕಡೆ ವಾಕ್ ಶ್ರವಣ ಮೂಲಕ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಅಂತರ ಸಂವಾದ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆಯಂತಹ

ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ರಚನೆ, ಗ್ರಾಮಸಭೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ಆಯವ್ಯಯ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಮತ್ತು ಜಮಾಬಂದಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪೌಷ್ಠಿಕತೆ, ಶಿಶುಸಂರಕ್ಷಣೆ, ನೀರು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕುರಿತು ವಲಯವಾರು ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳು, ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಪಾತ್ರ, ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಂದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಾಲಿ ಇರುವ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ೨೦೧೦ ರಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದಿದ್ದು, ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೨೦ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೪೨ ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ೩೦ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ೩೭ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಾಗೂ ೧೧ ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ನಗರ ಸಭೆಗಳು, ಒಂದು ಪುರಸಭೆ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಹಾಗೂ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಗರಸಭೆಗಳಿದ್ದು, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಳಂದೂರು ಹಾಗೂ ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಗಣಕೀಕರಣ: ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ೫,೬೨೯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಜಮೀನುಗಳ ಸರ್ವೆ ನಂ, ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳು, ಸರ್ವಕುಟುಂಬ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ತಂತ್ರಾಂಶ ಕುರಿತಂತೆ ತರಬೇತಿದಾರರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಯೋಜನೆ ಜನ ವಸತಿಗಳ ೨೦ ವಲಯಗಳ ಸುಮಾರು ೩೬೫ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು "ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣದಲ್ಲಿ (ವೆಬ್‌ಸೈಟ್) ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಛೇರಿ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಶಾಸಕರ ಭವನ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಎಲ್ಲಾ ಸಚಿವಾಲಯ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾಹಿತಿಯುಳ್ಳ ಕಿಯೋಸ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದರಿಂದ ತಾಜಾ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರಗಳುಳ್ಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಎಂಬ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬಹುತೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರಸಭೆಗಳು, ನಗರಸಭೆ, ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಂಡಳಿ, ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗೆ ಚುನಾಯಿತರಾದ

ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಲೋಕಸಭೆ, ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು, ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ ಪರಿಶಿಷ್ಟಪಂಗಡ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯ ಬಲದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು/ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು: ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರೆಂದು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದವರು ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದಷ್ಟು ಸಂಬಳ, ಸಾರಿಗೆ ಭತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ/ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಕನಿಷ್ಟ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ಸೇರಬೇಕು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದ ಗೊತ್ತುವಳಿ ನಕಲನ್ನು ವಿಭಾಗೀಯ ಕಮಿಷನರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಆಡಳಿತ ಸುಗಮ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ರಚಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ (೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಿತಿ ೨) ಹಣಕಾಸು, ಲೆಕ್ಕ ತಪಾಸಣೆ, ಯೋಜನೆ ಸಮಿತಿ ೩) ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿ ೪) ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ೫) ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಿತಿ.

ಗ್ರಾಮ, ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಚುನಾವಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ರಚಿಸಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ದರ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪರಮಾಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತು, ಬರಗಾಲದಂತಹ ತುರ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ₹ ಒಂದು ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೊಂದರಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು: ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರಸ್ಯ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು, ಅವು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಪಾಲನೆ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವಶ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿರುವಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯು ೩೦ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುವೆಂದರೆ, ೧. ವ್ಯವಸಾಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ೨. ಭೂ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಭೂ ಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ೩. ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ, ೪. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ೫. ಆಹಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ೬. ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ೭. ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ, ೮. ರಸ್ತೆಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ ೯. ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಧನ ಬಳಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ೧೦. ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ೧೧. ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ, ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ೧೨. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ೧೩. ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ೧೪. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ೧೫. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜು, ೧೬. ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ, ೧೭. ಸಹಕಾರ, ೧೮. ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು.

ಹಣಕಾಸು: ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪಂಚಾಯತ್ ನಿಧಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಧಿಯು (೧) ರಾಜ್ಯ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿಯಿಂದ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ ಹಣ, (೨) ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನ (೩) ಸಾಲಗಳು, (೪) ಮುಂಗಡಗಳು, (೫) ವಂತಿಕೆಗಳು, (೬) ಆಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂದಾಯವಾಗುವ ಬಾಡಿಗೆ, (೭) ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳ ಶುಲ್ಕಗಳು, (೮) ಬಡ್ಡಿ ಹಣ ಮುಂತಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯು ತನ್ನ ಆದಾಯದ ಕನಿಷ್ಠ ಶೇ. ೨೦ ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣದ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಏಳು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೫,೧೦೧ ಚ.ಕಿ.ಮೀ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕಂದಾಯ ಉಪ ವಿಭಾಗವನ್ನಾಗಿಯೂ, ನಾಲ್ಕು ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೯,೬೫,೪೬೨ (೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ [ತಾತ್ಕಾಲಿಕ] ೧೦,೨೦,೯೬೨) ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೪೨೪ ಜನವಸತಿ ಗ್ರಾಮಗಳು, ೨ ನಗರಸಭೆ, ೧ ಪುರಸಭೆ ಹಾಗೂ ೨ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಹಾಗೂ ೧೨೦ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ೧೯೯೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ೨೦೧೧ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ನೆಡೆಸಿದ್ದು, ಆಯ್ಕೆಯಾದ ೨೧ ಸದಸ್ಯರ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲು ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೧ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ– ೧೨.೧

ಸ್ಥಾನವರ್ಗ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ಒಟ್ಟು
ಸಾಮಾನ್ಯ	೫	೬	೧೧
ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ–ಎ	–	೨	೨
ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ–ಬಿ	೧	–	೧
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ	೨	೩	೫
ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡ	೧	೧	೨
ಒಟ್ಟು	೯	೧೨	೨೧

ಇವರಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯ/ ಒಬ್ಬ ರಾಜ್ಯಸಭಾ ಸದಸ್ಯ. ಐವರು ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ಮೂರು ಮಂದಿ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು; ಐವರು ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಇಬ್ಬರು ನಗರ ಸಭಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತಹವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ, ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತಹವು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

೧) **ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ:** ಇದು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಿಷಯಗಳು, ಸಂಪರ್ಕ, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ, ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳಿಗಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿ.

೨) **ಹಣಕಾಸು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ:** ಈ ಸಮಿತಿಯು ಯೋಜನೆಗಳು, ಹಣಕಾಸು ಹಾಗೂ ಬಜೆಟ್ ರೂಪಿಸುವುದು, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ತಪಾಸಣೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಅನುಮೋದನೆ, ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

೩) **ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ:** ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಇತರ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರಿಗೆ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು.

೪) **ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ:** ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಎಲ್ಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿರುವುದು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವುದು, ಶಿಕ್ಷಣ, ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು. ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

೫) **ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ:** ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಬದು ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಸಹಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಿಸುವುದು. ಗೃಹ ಹಾಗೂ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

೬) ಖರೀದಿ ಸಮಿತಿ: ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಖರೀದಿ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಂದರೆ I. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ೧. ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ೨. ಪರಿಸರ ನೈರ್ಮಲ್ಯ. II. ಗ್ರಾಮದ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ. III. ವಾಸಸ್ಥಳದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ– ೧. ಅಂತರ್ಜಲ ನವೀಕರಣ, ೨. ಸೋರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಸರ್ವೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಕಾರ್ಯಗಳು. IV. ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ. V. ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಯ ಬೆಂಬಲ. VI. ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವುದು. VII. ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು VIII. ಸಮುದಾಯ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. ೧೦೦ರಷ್ಟು ಹಣ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಪರಿಸರ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಶೇ.೭೦ರಷ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಉಳಿದ ಶೇ ೩೦ರಷ್ಟು ಪರಿಸರ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹಣ, ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಶ್ರಮದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಈ ಮೂರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತದನಂತರ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕು ಭರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೩೦ ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೭೦ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಹಾಗೂ ಅನುದಾನ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡ ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಹಣ ಸಹಾಯ ಒದಗಿಸಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

(೧) ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ (೨) ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ (೩) ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (೪) ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ (೫) ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ (೬) ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ (೭) ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ (೮) ಆಶ್ರಯ ನಿವೇಶನ ಯೋಜನೆ (೯) ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆ (೧೦) ೧೦.ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ (ಐಆರ್‌ಇಪಿ) (೧೧)ಸುಧಾರಿತ ಅಸ್ತ್ರ ಒಲೆ ಯೋಜನೆ ೧೨.ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಯೋಜನೆ ೧೩.ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ ೧೪. ಸ್ವಸ್ತಿ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ ೧೫. ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮಯೋಜನೆ ೧೬. ನವ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ ೧೭. ಕುಟೀರ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆ ೧೮. ನೆರಳಿನ ಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆ

೧. ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ (ಎಸ್.ಜಿ.ಆರ್.ವೈ. ಯೋಜನೆ): ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಬಡತನದ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ (ಬಿಪಿಎಲ್) ಕುಟುಂಬಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ

ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ನೀಡಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಎಸ್.ಜೆ.ಆರ್. ವೈ. ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೭–೦೮ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ವಾರ್ಷಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ₹ ೨,೬೫೦.೩೯೧ ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ₹ ೧೭೪೩.೧೧ ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ₹ ೪೩೫.೬೭ ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ೮೩೬೩ ಮೆ.ಟನ್ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ೨೦೦೮–೦೯ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೪೨.೧೫ ಲಕ್ಷ ಮಾನವ ದಿನಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟಾರೆ ಶೇ. ೯೪ ರಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨. ಕುಗ್ರಾಮ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ: ಕುಗ್ರಾಮ – ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೫–೦೬ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ' ವರ್ಷಾಚರಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾಲ್ಕು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ೧೪ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಲಾ ₹ ೨೦ ಲಕ್ಷಗಳು ವಿಶೇಷ ಅನುದಾನವು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ೨೦೦೬–೦೭ ರಿಂದ ೨೦೦೯–೧೦ರವರೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೩. ಸ್ವಚ್ಛ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ: ಸ್ವಚ್ಛ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ೨೩ ಗ್ರಾಮಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ₹ ೪೬೦ ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

೪. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಯೋಜನೆ: ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೭–೦೮ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ₹ ೧೦೦ ಲಕ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಶೌಚಾಲಯ, ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

೫. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ: ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮಸಡಕ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಸರ್ವಋತು ರಸ್ತೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೭–೦೮ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಏಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ₹ ೧೫೪೮.೦೧ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೬. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆ: ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೨ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ₹ ೫೫೧.೨೪ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

೭. ಬಯಲು ಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ: ಬಯಲು ಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ೩೨ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ₹ ೭೮ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ೭ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

೮.ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ: ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮೪ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ₹ ೯೧.೯೫ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ೪೦ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

೯.ಶಾಸಕರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ: ಶಾಸಕರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೫೪ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ₹ ೩೭೫ ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ೮೧ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ

೧೯೯೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆಯು ಪ್ರತಿ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಇವು ಆಯಾ ತಾಲೂಕಿನ ನಗರ ಸಭೆ ಪುರಸಭೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ೧೨೧ನೇ ಪ್ರಕರಣದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ ತಾಲೂಕಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ೧೦ ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇಲ್ಲವೇ ಅದರ ಶೇಷಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ತಾಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಟ ೧೧ ಮಂದಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿರತಕ್ಕದ್ದು. ತಾಲೂಕಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಭಾಗಶಃ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು, ಆಯಾ ತಾಲೂಕಿನ ಮತದಾರರು ಎಂದು ನೊಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲೋಕಸಭೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು ಇದರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಮಿತಿಯು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಐದನೆ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಸಹ ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸದಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳ ಶೇ. ೩೦ರಷ್ಟನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳ ಪೈಕಿ ೧/೩ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ ಹಣಕಾಸು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳು. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಆಯ್ಕೆಯು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಮೀಸಲಾತಿ ನಿಯಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ಸೇರಿ ತನ್ನ ಕಲಾಪ ನಡೆಸಬೇಕು. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳ ನಿರ್ಣಯ, ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಇದರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನದಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ

ಸೂಚಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ೨೭ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುವೆಂದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಸೂಚಿಸಿದ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಕರಡು ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಪತ್ರ ತಯಾರಿಸುವುದು, ವ್ಯವಸಾಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿಸ್ತರಣಾ ಯೋಜನೆಗಳು, ಜಮೀನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಭೂಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪಶುಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ಹೈನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆ, ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಧನ ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ರಸ್ತೆ ಚರಂಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ವೃತ್ತಿಪರ) ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಯಳಂದೂರು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸದರಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸದಸ್ಯರ ಮೀಸಲಾತಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೨ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೨ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯರ ವಿವರ

ಕ್ರ ಸಂ	ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆ	ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಾಮಾನ್ಯ		ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ		ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡ		ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ (ಅ)		ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ (ಬಿ)	
			ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ
1.	**ಚಾಮರಾಜನಗರ**											
೧	ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ	೨೮	೭	೭	೩	೪	೧	೨	೧	೨	೧	–
2.	**ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ**											
೧	ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ	೨೭	೭	೭	೪	೪	೧	೨	೧	೧	–	–
3.	**ಯಳಂದೂರು**											
೧	ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ	೧೧	೨	೩	೨	೨	೧	೧	–	–	–	–
4.	**ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ**											
೧	ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ	೧೯	೫	೫	೨	೨	೧	೧	–	೨	೧	–

ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯ ರಚನೆ: ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು, (೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ, (೨) ಹಣಕಾಸು, ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು (೩) ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿ. ಈ ಮೂರು ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ, ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಹಾಗೂ ಅನುದಾನ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡ ಈ ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಹಣ ಸಹಾಯ ನೀಡಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ೧) ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ. ೨) ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಮೂಹಿಕ ಜೀವ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ. ೩) ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಯೋಜನೆ. ೪) ಸುಧಾರಿತ ಅಸ್ತ್ರ ಒಲೆಗಳ ಯೋಜನೆ. ೫) ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನಾ (ಐಆರ್‌ಇಪಿ) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ೬) ಆಶ್ರಯ ನಿವೇಶನ ಯೋಜನೆ. ೭) ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ. ೮) ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ. ೯) ಸ್ವಸ್ತಿ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ೧೦) ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ

೨೦೧೦ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ೯,೬೫,೪೬೨ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೫.೯೮ ಲಕ್ಷ ಅರ್ಹ ಮತದಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು (೩.೦೫ ಲಕ್ಷ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೨.೯೩ ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರು), ೨೦೬೧ ಪಂಚಾಯತ್ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಮೀಸಲು ಹಂಚಿಕೆ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೩ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೨.೩ ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸದಸ್ಯರ ಮೀಸಲಾತಿ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ	ತಾಲೂಕು	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ		ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರು	ಸಾಮಾನ್ಯ	
			ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ		ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ
೧	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	೪೨	೪೧೭	೨೯೪	೭೧೧	೧೩೨	೮೬
೨	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	೩೭	೪೦೬	೨೮೬	೬೯೨	೧೧೮	೭೪
೩	ಯಳಂದೂರು	೧೧	೧೧೫	೬೩	೧೭೮	೧೫	೧೨
೪	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	೩೦	೨೭೫	೨೦೫	೪೮೦	೧೦೨	೬೩
	ಒಟ್ಟು	**೧೨೦**	**೧೨೧೩**	**೮೪೮**	**೨೦೬೧**	**೩೬೭**	**೨೩೫**

ಮುಂದುವರೆದಿದೆ

ಕ್ರ. ಸಂ	ತಾಲೂಕು	ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ		ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡ		ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ (ಅ)		ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ (ಬ)	
		ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ	ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀ
೧	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	೧೦೪	೭೧	೩೨	೪೭	೧೧೪	೮೪	೩೫	೬
೨	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	೧೧೨	೭೮	೩೬	೪೬	೧೧೩	೭೩	೨೭	೧೫
೩	ಯಳಂದೂರು	೩೮	೨೫	೧೫	೪	೩೬	೨೨	೧೧	–
೪	ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	೫೪	೪೧	೨೩	೩೭	೭೩	೫೮	೨೩	೬
	ಒಟ್ಟು	**೩೦೮**	**೨೧೫**	**೧೦೬**	**೧೩೪**	**೩೩೬**	**೨೩೭**	**೯೬**	**೨೭**

ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ: (೧) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಏಳು ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. (೨) ಯಾವೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರೂ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವಂತಿಲ್ಲ. (೩) ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. (೪) ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. (೫) ಇನ್ನುಳಿದ ಸಮಿತಿಗಳು ಆಯಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಪೈಕಿಯಿಂದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (೬) ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿಯು ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಅಥವಾ ಇತರ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. (೭) ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯ ಪದ ನಿಮಿತ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. (೮) ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯರ ಮತ್ತು ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅವಧಿಯು ೨೦ ತಿಂಗಳು ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಅವಧಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವವರೆಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೊದಲೋ ಆ ಅವಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು (೯) ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆ: ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಕನಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ/ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಕನಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷ ಎರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಕರೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಸಭಾ ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಏಳು ಪೂರ್ಣ ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ೧೦ ಪೂರ್ಣ ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅದರ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಆಯಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯಗಳ ನೋಟೀಸು ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಆಯಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸದಸ್ಯರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆ ನಡೆಸಲು ಕೋರಂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಭಾಕಲಾಪ: ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಗಳು ಮುಕ್ತ ಸಭೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾರಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಈ ಸಭೆಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷ ಸಭೆ: ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ವಿಶೇಷ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳು: ಪ್ರತೀ ಪಂಚಾಯತಿಯು ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಾಧಕ–ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಪರಿಣತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಂಡು ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ ರಚನೆ (ಕಲಂ ೬೧) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಮೂರು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ–(೧) ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಮಿತಿ, (೨) ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು (೩) ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗವು ಅನೇಕ ಖಾಸಗಿ ಹಾಗೂ ನೇಮಕ ಸದಸ್ಯರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವುಗಳೆಂದರೆ– (೧) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಮೂರು ಅಥವಾ ಐದು ಜನ ಸದಸ್ಯರು ಇರುತ್ತಾರೆ. (೨) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಮಿತಿಗಳ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿಯ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. (೩) ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡಗಳ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ ಇರಲೇಬೇಕು. (೪) ರೈತ ಸಂಘ, ಮಹಿಳಾ ಸಂಘ, ಯುವಕ ಮಂಡಳಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರವು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಹ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮತ್ತು (೫) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಮಿತಿಗೆ ಕೋ–ಆಪ್ಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೧) **ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಮಿತಿ:** ಈ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದರೆ, (೧) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಹಾಗೂ ಪಶುಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದು. (೨) ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ನೀಡುವಂತಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ನೆರವು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು (೩) ಬಡತನ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ನೆರವೇರಿಸುವುದು.

೨) **ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಮಿತಿ:** ಈ ಸಮಿತಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದರೆ–(೧) ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡುವಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು. ಮತ್ತು (೨) ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

೩) **ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿ:** ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವುದು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೊಂಡವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವುದು, ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ

ನೀರು ಪೂರೈಕೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಜನೀಯರಿಂಗ್ (ಪಿ.ಎಚ್.ಇ) ವಿಭಾಗಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆ (ಕೇಂದ್ರ ವಲಯ) ಎಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಿರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ, ತೆರೆದ ಬಾವಿ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕೊಳಾಯಿಗಳ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಕೊಳಾಯಿ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಟ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಾಗಿದೆ. ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಭರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಇಂಜಿಯರಿಂಗ್ (ಪಿ.ಹೆಚ್.ಇ–೩) ವಿಭಾಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ (ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವು): ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆಗೆ ₹ ೪೪೨.೭೦ ಕೋಟಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಈ ಯೋಜನೆಯು ೧,೨೦೦ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೨೫೦ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೯೫೦ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ೧೨ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ರಾಯಚೂರು, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ್, ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಮಾನದಂಡಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅವು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದರೆ– (೧) ಅತೀ ತೀವ್ರವಾದ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು. (೨) ನಾರು ಹುಣ್ಣಿನ ಹುಳು, ಫ್ಲೋರೋಸಿಸ್, ಹೆಪಟೈಟಸ್, ಕಾಲರ ಮತ್ತು ಜಠರ–ಕರುಳು ಬೇನೆಯಂತಹ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಹೊಂದಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು. (೩) ಪ್ರಾಂತೀಯ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರ್ಜಲ ಮೂಲವಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳು. (೪) ೪೦ ಎಲ್.ಪಿ.ಸಿ.ಡಿ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಆಗುತ್ತಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು. ಮತ್ತು (೫) ಶೌಚಾಲಯ ಹಾಗೂ ಒಳಚರಂಡಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯದಾಗಿದೆ.

ಪುರಸಭೆಗಳು

೧೮೫೦ರ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಮಿಷನರ್‌ಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ೧೮೬೫ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಇಂತಹುದೇ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಈ ಪೌರಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ೪೫ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸಫಲವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ೧೯೦೨ ಮತ್ತು ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಈ ಪೌರಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಶಾಸನಬದ್ಧ ನೆಲೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ೧೯೦೨ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ನಿಬಂಧನೆ ಎರಡನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಕರಡನ್ನು ದಿವಾನ್ ರಂಗಚಾರ್ಲು ಮತ್ತು ದಿವಾನ್ ಶೇಷಾದ್ರಿ ಐಯ್ಯರ್ ಅವರು ತಯಾರಿಸಿ ೧೮೮೩–೮೫ರಲ್ಲೇ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಇದು ಮಧ್ಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೦೬ರ ಮೈಸೂರು ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಕಾಯಿದೆ ಹಾಗೂ ೧೯೦೧ರ ಬೊಂಬಾಯಿ ಪುರಸಭೆಗಳ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದಿತು.

೧೮೭೦ರ ಪುರಸಭೆ ನಿಬಂಧನೆ (೧೮೭೦ರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಕಾಯಿದೆ)ಯನ್ನು ೧೮೭೧ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ, ನಂತರ ೧೮೮೮ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಪುರಸಭೆಗೆ ಮೇಲಿನ ನಿಬಂಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗಿನ ಪುರಸಭೆಯ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆ ಸಮಿತಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ, ಅಂದರೆ ೩,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪೌರ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಸರಕಾರವು ನೇಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೮೭೧ರ ನಿಬಂಧನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು.

ಸುಂಕದಕಟ್ಟೆ ತೆರಿಗೆ (ಆಕ್ಟ್ರಾಯ್) ಮನೆ, ಕಟ್ಟಡ, ತೆರಿಗೆ (ಗೃಹ ನಿಮಾಣ), ಜಮೀನುಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕಸುಬಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ, ಸವಾರಿ ಬಂಡಿ, ಗಾಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ, ಹಾಯ್ಗುಡಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ, ಲೈಸೆನ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೆಂಚುಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಮುಂತಾದ (ಕಂದಾಯ) ಆಕ್ಟ್ರಾಯ್ ಸಂಗ್ರಹವು ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮನೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಪುರಸಭೆಗೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾಲಾನಂತರ, ೧೮೭೦ರ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ೧೮೮೦, ೧೮೮೯, ೧೯೦೦ ಮತ್ತು ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ನಂತರ ೧೯೦೬ರ ನಿಬಂಧನೆ ಆರನ್ನು ೧೯೦೭ರ ಜನವರಿ ಒಂದರಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲಿನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪುರಸಭೆಗಳನ್ನು ೧೯೦೧ ಮತ್ತು ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳೆಂದು ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು ನಗರ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಅನ್ನು ೧೯೦೩ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ೧೯೦೬ರ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ೧೯೧೧, ೧೯೧೮ ಮತ್ತು ೧೯೨೩ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ, ಪೌರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು.

೧೯೦೬ರ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ನಂ ೭ರ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಿತಿಯ ಅವಧಿಯು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಯಿತು. ೧೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಸರಕಾರವು ಎರಡು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:–೧. ಎಂ. ಕಾಂತರಾಜ ಅರಸರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸರಕಾರ ಸಮಿತಿ, ೨. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಐಯ್ಯಂಗಾರ್ ರವರ ನೇತೃತ್ವದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಣಕಾಸು ಸಮಿತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉದಾರೀಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಈ ಸಮಿತಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ೧೯೧೮ರ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ೧೯೧೮ರ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಐದು ಮತ್ತು ಆರರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಸಭಾ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಆಜ್ಞೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ರಚಿತವಾದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳನ್ನು ನಗರ, ಪಟ್ಟಣ, ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳೆಂದು ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ನಗರ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪೌರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿರುವಂತಾಯಿತು. ನಗರ ಮುನಿಪಾಲಿಟಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಪೌರಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು. ಒಂದು ದಶಕದ ನಂತರ ೧೯೨೬ ಮತ್ತು ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ೧೯೧೮ರ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೯೨೩ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. (ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗಿತ್ತು). ಕಾಲಾನಂತರ ತೆರಿಗೆಯ ಜಾಲವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ವರಮಾನವು ಅಧಿಕಗೊಂಡಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಪೌರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದುದರಿಂದ ವೆಚ್ಚವೂ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ೧೯೨೮–೨೯ರ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ನಿಬಂಧನೆಯಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗುವ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

೧೯೪೭ರ ನಂತರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು: ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಂತೆ, ಮೂಲಭೂತ ಪೌರ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ಹಾಗೂ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿವೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಸಹ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ವರಮಾನ ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ಅವುಗಳ ತೆರಿಗೆ ಜಾಲವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಸಮಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯರಾಗುವ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ೧೯೫೧ರ ಪುರಸಭೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯು ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ನೀಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವು ಕ್ರಮೇಣ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯಿತು. ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಗತಿಪರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಶಕ್ತಿ ಸಂವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ.

೧೯೬೪ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ: ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆ ನಂತರ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಮತ್ತು ಏಕರೂಪವಾದ ಕಾನೂನನ್ನು ೧೯೬೪ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧ ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪಟ್ಟಣದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೨೦,೦೦೦ ಮೀರಿರದಿದ್ದರೆ ೧೫ ಸದಸ್ಯರಿರಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತು ೨೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿ ೧೦,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸದಸ್ಯರು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯು ೧೯೫೧ರ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ, ಐದು ವರ್ಷಗಳಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯಿದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವ ಮೂಲಕ ೧೯೮೩ ರಿಂದ ಮತದಾನದ ವಯಸ್ಸನ್ನು ೨೧ ರಿಂದ ೧೮ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. ೨೦ರಷ್ಟನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ವಿವಿಧ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯು ತನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೧೮ರಷ್ಟನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ೧೯೬೪ರ ಕಾಯಿದೆಯು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ, ಪೌರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಂತಹ ರಸ್ತೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು (ಪಾರ್ಕ್), ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಏಳನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ೧೯೭೮–೮೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಯೋಜನೆಯು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯುವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಠಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿವೇಶನಗಳು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ, ನೀರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಎಸ್ಟೇಟ್‌ಗಳ ಸೇವೆ ಮುಂತಾದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಏಕರೂಪದ ಆಯಾಮ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತರುವ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಹಂತದಿಂದಲೇ ನೀಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ೧೯೬೪ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮಕ್ಕೆ ೧೯೯೪ರ ೩೬ನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೭೬ಕ್ಕೂ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದಿದ್ದು ಪುರಸಭೆ, ನಗರಸಭೆಗಳ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಗರ ಹಾಗೂ ಬೃಹತ್‌ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿವೆ. ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ರೀತಿ

ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಜನಸಾಂದ್ರತೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ದೊರಕುವ ರಾಜಸ್ವ ಕೃಷಿಯೇತರ ಚುಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಉದ್ಯೋಗದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ, ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ, ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

೧. ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೭೬ರ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಮೂರರ ಅನ್ವಯ ಒಂದು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ : ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮೂರು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬಾರದು; ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಒಂದು ಚದರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗೆ ೨,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಕೂಡದು; ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಜನಗಣತಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ್ದ ತೆರಿಗೆ ಮೊತ್ತ ₹ ಆರು ಕೋಟಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಕೂಡದು. ಅಥವಾ ತಲಾ ಆದಾಯವು ₹೨೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಕೂಡದು. ಈ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ ೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡನಗರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮಹಾ ನಗರಪಾಲಿಕೆಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ನಗರಸಭೆ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆ: ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮೂರು ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮೀರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ; ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಒಂದು ಚದರ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್‌ಗೆ ೧೫೦೦ ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ; ಹಿಂದಿನ ಜನಗಣತಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ದೊರಕಿದ್ದ ರಾಜಸ್ವವು ₹ ಒಂಬತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಾರದು ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ವಾರ್ಷಿಕ ತಲಾ ಆದಾಯವು ₹ ೪೫ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಾರದು. ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದಾಗ ಈ ಮೊತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಗರಿಷ್ಠವೋ ಆ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಒಟ್ಟು ಉದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಮಾಣದ ಶೇ. ೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಣ್ಣನಗರ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಸಣ್ಣನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೫೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಗರಸಭೆಯೆಂದೂ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ೫೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪುರಸಭೆಗಳೆಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಅಂತಹ ಪುರಸಭೆಯಾಗಿದೆ.

೩. ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ: ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೬೪ರ ಪರಿಚ್ಛೇದ ೩೪೯ರಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರನ್ವಯ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೧೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ೨೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರದೇಶದ

ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಪ್ರತಿ ಚದುರ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್‌ಗೆ ೪೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯೋಗದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. ೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶವೆಂದೂ, ಇಂತಹ ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯೆಂದೂ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂತಹ ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶವು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೦,೦೦೦ ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಯಳಂದೂರು).

ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ: ಪುರಸಭೆಗಳ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಚ್ಛೇದ ೨೪೩ಘ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಪುರಸಭೆ ಅವಧಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನವೇ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯು ಅದರ ಪ್ರಥಮ ಸಭೆಗೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ: ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಗಾಗಿ ಅಧಿನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪುರಸಭೆಯ ವಿವಿಧ ವಾರ್ಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ಈ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಪುರಸಭೆಯಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಹುದ್ದೆಗಳ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಲು ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ನಗರಸಭೆ, ಪುರಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಹಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಾಜೆಕ್ಟ್ ಪ್ರದೇಶ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨. ೧೦,೦೦೦ ಮತ್ತು ೨೫,೦೦೦ ಸಾವಿರಗಳ ನಡುವಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ಪಟ್ಟಣ ಪುರಸಭೆಗಳು.

೩. ೫,೦೦೦ ದಿಂದ ೫೦,೦೦೦ ಒಳಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ಪಟ್ಟಣ ಪುರಸಭೆಗಳು ಹಾಗೂ

೪. ೫೦,೦೦೦ ದಿಂದ ೩,೦೦,೦೦೦ದ ವರೆಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಗರಸಭೆ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪುರಸಭೆಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು: ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ– ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ ನೋಂದಣಿ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡ ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬಡಾವಣೆ, ಉದ್ಯಾನ, ಶಾಲೆ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಂಥ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಪುರಸಭೆಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು: ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮದ ಸೆಕ್ಷನ್ ೯೪ರ ಅನ್ವಯ ಪುರಸಭೆಗಳ ಆದಾಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಿರುವ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ– ಕಟ್ಟಡ ಹಾಗೂ ಭೂ ತೆರಿಗೆ; ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರ ವಾಹನಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲಾದ ತೆರಿಗೆಗಳು; ನೀರು ಸರಬರಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ; ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ; ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ, ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಾಹಿರಾತಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ.

ನಗರಸಭೆ –ಚಾಮರಾಜನಗರ

ಚಾಮರಾಜನಗರ ನಗರಸಭೆಯು ಪೌರಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ೧೮೭೩ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ೧೯೯೭ರ ನವೆಂಬರ್ ೧ ರಂದು ಚಾಮರಾಜನಗರ ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೊಸ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ನಂತರ ೧೯೯೮ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧ ರಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೬೦,೮೧೦ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಗರಸಭೆ ಆಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ನಗರಸಭೆಯು ೩೧ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆಗೊಂಡು ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೧ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮಿಸಲಾತಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ೩೧ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬರು ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ಒಬ್ಬರು ರಾಜ್ಯಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ೫ ಮಂದಿ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ೩ ಮಂದಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು, ಒಟ್ಟು ೪೧ ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಚಾಮರಾಜನಗರ ನಗರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೧ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು, ಅನುಸೂಚಿತಯ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬರುಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ (ಅ)ದಲ್ಲಿ ಆರು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿಳುದ ವರ್ಗ (ಬ)ದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ: ನಗರಸಭೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ೧೮.೭೫ ಚ. ಕಿ.ಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ೩೧ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ೧೪,೦೦೦ ವಾಸದ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜಿಗಾಗಿ ಸುವರ್ಣಾವತಿ ಕಿರು ನದಿಯಿಂದ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಜೊತೆಗೆ ೩೦ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ೩೧.೫೦ ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ, ತ್ವರಿತ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ, ಕಿರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ತೋಡಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶುದ್ಧವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಬಡಾವಣೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ ವತಿಯಿಂದ ನಗರಸಭೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ದುರಸ್ತಿ, ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕ (ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ಲಾಂಟ್) ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಂಡಳಿಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾಲರಾದಂಥ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ನಗರಸಭೆಯು ಆರೋಗ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿಯ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಮಲೇರಿಯಾ ನಿರೋಧಕ ದಳ, ಆರೋಗ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೬೮ ಜನ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನನ ಮರಣ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಗರಸಭೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು: ನಗರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವಂತೆ ಒಟ್ಟು ರಸ್ತೆಯ ಉದ್ದ ೮೨ ಕಿ.ಮೀ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೦.೭೬ ಕಿ.ಮೀ. ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆ, ೪೩.೮ ಕಿ.ಮೀ ರಸ್ತೆ ಡಾಂಬರ್ ರಸ್ತೆ, ೨೬.೦೨ಕಿ.ಮೀ ಜಲ್ಲಿಕಲ್ಲು ರಸ್ತೆ ಸೇರಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರವು ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಕರ್ಯ ಪಡೆಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೪,೭೮೦ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧,೧೭೬–ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್, ೮೩೬–ಸೋಡಿಯಂ ವೇಪರ್, ೭–ಹೈಮಾಸ್ಕ್ ದೀಪಗಳಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯವಿದೆ.

ಡಾ॥ ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ

೨೦೦೭–೦೮ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಡಾ॥ ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಗುರಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ೬೭೭ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ₹ ೫೨೬ ಲಕ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದು, ಆರ್ಥಿಕ ಗುರಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ₹ ೩೭೬.೦೦ ಲಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕೆ ₹ ೨೬೩.೦೦ ಲಕ್ಷಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ೩೮೮ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ೮೮ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ₹ ೮೫.೦೦ ಲಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ₹ ೪೧.೨೨ ಲಕ್ಷಗಳ ಹಣ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಚಾಮರಾಜನಗರ ನಗರ ಸಭೆಯ ೨೦೦೧–೦೨ರಿಂದ ೨೦೦೧೧–೧೨ರ ವರೆಗಿನ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೪ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೨.೪: ಚಾಮರಾಜನಗರ ನಗರಸಭೆಯ ಆದಾಯ-ವೆಚ್ಚದ ತಃಖ್ತೆ (₹ಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಆದಾಯ	ವೆಚ್ಚ
೨೦೦೧-೦೨	೧,೪೬,೭೧,೧೫೨	೧,೩೨,೮೦,೮೧೪
೨೦೦೨-೦೩	೧,೨೦,೮೦,೧೧೨	೧,೧೮,೧೭,೧೫೫
೨೦೦೩-೦೪	೧,೨೭,೧೫,೪೫೭	೧,೦೦,೮೯,೪೦೧
೨೦೦೪-೦೫	೨,೮೬,೦೧,೦೬೬	೨,೬೬,೯೪,೦೦೦
೨೦೦೫-೦೬	೨,೨೩,೮೭,೦೪೩	೨,೧೨,೮೧,೮೫೮
೨೦೦೬-೦೭	೩,೮೯,೯೪,೩೮೬	೩,೬೩,೯೪,೯೬೯
೨೦೦೭-೦೮	೪,೯೫,೪೫,೪೯೫	೫,೧೯,೧೨,೬೦೦
೨೦೦೮-೦೯	೧೧,೦೩,೧೩,೧೧೯	೯,೨೬,೨೯,೮೧೨
೨೦೦೯-೧೦	೧೬,೪೫,೧೫,೬೮೫	೧೪,೩೨,೦೭,೭೪೧
೨೦೧೦-೧೧	೩೫,೪೭,೪೯,೪೫೨	೩೧,೫೫,೦೬,೫೨೭
೨೦೧೧-೧೨	೨೨,೧೬,೮೦,೦೪೩	೧೪,೯೬,೦೫,೧೦೫

ಆಧಾರ: ಪೌರ ಆಯುಕ್ತರು: ನಗರಸಭೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ

ಪುರಸಭೆ -ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅದು ಆಗಿನ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ೧೯೫೦ರ ಮದ್ರಾಸ್ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವನ್ನು ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಪಂಚಾಯತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದಿತು. ತರುವಾಯ ೧೯೬೪ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭೆ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವನ್ನು ಪುರಸಭಾ ಸಮಿತಿಯಾಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿತು. ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಅದು ೧೯ ಪುರಸಭಾ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ೨೪.೪೭ ಚ.ಕಿಮೀಗಳಿದ್ದು, ೩೬,೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪುರಸಭೆಯು ₹೨.೩೫ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ೧೯೭೮ ರಿಂದ ೧೯೮೩ರ ವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ೬೫೦ ಹೊಸ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿದೆ. ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ೨೪.೬ ಚದರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪುರಸಭಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಿಂದ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ₹೧೨ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ "ಕಾವೇರಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಯೋಜನೆಗೆ ಜೀವ ವಿಮಾ ನಿಗಮವು ಸಾಲ ನೀಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ೧೩.೫೦ ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ೩೩ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ೩೦೦೫ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ೨೨೦ ಕೊಳಾಯಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೧೯೮೦-೮೧ರಲ್ಲಿ

ಜೀವ ವಿಮಾ ನಿಗಮದಿಂದ ₹೪೧.೩೦ ಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆ ಯೋಜನೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ₹ಒಂದು ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಪುರಸಭೆಯು ೭೧ ನೌಕರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ೬೩ ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪುರಸಭೆಯು ನಾಗರೀಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಪುರಸಭೆಯು ಒಟ್ಟು ಆಯವ್ಯಯ (ಬಜೆಟ್) ದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೧೮ರಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹರಿಜನ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ₹೧.೫೦ ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬಾಲ ವಿಕಾಸ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಾನವನ (ಪಾರ್ಕ್)ಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ೧೯೪೦ರಿಂದ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೪೦೧೧ ಬೀದಿ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳು, ೧೭೦೨ ವಾಣಿಜ್ಯ, ೫೦೦ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಪುರಸಭೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಕ್ಷೇಮಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ೧೯೮೪–೮೫ರಲ್ಲಿ ₹೭೨,೯೧೧; ೧೯೮೫–೮೬ರಲ್ಲಿ ₹೧.೧೫ಲಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ೧೯೮೬–೮೭ರಲ್ಲಿ ₹೧.೧೮ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಯು ಆಕ್ಟ್ರಾಯ್ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ₹೧.೯೨ ಲಕ್ಷಗಳು, ₹೨.೮೪ ಲಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ₹ ೩.೧೮ ಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪಡೆದಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪುರಸಭಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನುದಾನದಿಂದ ₹೧.೧೦ ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜನಾ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪುರಸಭೆಯು ಸಣ್ಣ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ₹೭೯.೮೦ಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟು ಧನ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂ ಸೇನೆ ವತಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪುರಸಭೆಯು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಗರಸಭೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೫೨,೬೭೯ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಂವಿಧಾನದ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪುರಸಭೆಯನ್ನು "ನಗರಸಭೆ" ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಆಗಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಗರ ಸಭೆಯು ೩೧ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆಗೊಂಡು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ ೩೧ ಇದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ನಗರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೧ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆರು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮೂವರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮೂವರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು, ಅನುಸೂಚಿತಯ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ

ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ (ಅ)ದಲ್ಲಿ ಆರು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿಳುದ ವರ್ಗ (ಬ)ದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರಿರುವುದಿಲ್ಲ

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೮,೬೬೦ ವಾಸದ ಮನೆಗಳಿವೆ. ನಗರದಲ್ಲಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ೪೦ ಬಡಾವಣೆಗಳಿವೆ. ೨೦೦೭–೦೮ರಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವ ಖಾತೆದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ೯,೫೦೦ ಆಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಸರಾಸರಿ ತೆರಿಗೆ ಹೊರೆ ₹ ೭೦೦ ಆಗಿದೆ.

ನೀರು ಪೂರೈಕೆ: ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ನಗರಸಭೆ ೧೯೧೮ ರಿಂದಲೂ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ನೀರು ಮತ್ತು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳು ನಗರದ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ನಗರಸಭೆಯು ಪಂಪಿಂಗ್ ಸ್ಟೇಷನ್, ಎರಡು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಟ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂದು ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ಆರು ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ನೀರು ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಬಡಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ೧೦೦ ಲೀಟರ್ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಬಡಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಬಡಾವಣೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ: ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ನಗರಕ್ಕೆ ಶೇ. ೩೦ರಷ್ಟು ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗೆ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿ ಮಲ ಹಿಂಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರಸಭೆಯ ಆರೋಗ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಜನನ ಮರಣ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕರೋಗಗಳ ತಡೆಗೆ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವರು. ನಗರದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕಾಪಾಡಲು ೬೦ ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ಕಸಕಡ್ಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಮೂರು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ನಗರವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿಡಲು ಶ್ರಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ನಗರಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಸರಣ ನಿಗಮ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ೩,೫೨೦ ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್‌ಗಳು, ೯೨೦ ಸೋಡಿಯಂ ವೇಪರ್, ಏಳು ಹೈಮಾಸ್ಕ್ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚೌಡೇಶ್ವರಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಗರಸಭೆ ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ೩೩ ಮಳಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ₹ ೨೫,೩೬೦ ಬಾಡಿಗೆ ವಸೂಲಾಗುತಿದೆ. ನಗರಸಭೆಯು ಬಸ್‌ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ೫೧ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ₹ ೨೫,೫೦೦ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ೨೦೦೭–೦೮ರಲ್ಲಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಹಂತದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಯ ಮುಕ್ತಾಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

ರಸ್ತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ನಗರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೩.೫ ಕಿ.ಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಇದೆ. ನಗರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ೩೫ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್

ರಸ್ತೆ, ೨೧ ಕಿ.ಮೀ. ಗಳಷ್ಟು ಡಾಂಬರ್ ರಸ್ತೆ, ೧೦ ಕಿ.ಮೀ. ಗಳಷ್ಟು ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜಲ್ಲಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ರಸ್ತೆ ಇದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೫ ಹಾಗೂ ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೬ ಅನ್ನು ನೋಡಿ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೨.೫: ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ನಗರಸಭೆಯ ೨೦೦೫-೦೬ರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ರವರೆಗೆ ಘೋಷ್ವಾರೆಯ ವಿವರ

(₹ ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿವರ ಗಳು	ವರ್ಷ						
		೨೦೦೫-೦೬	೨೦೦೬-೦೭	೨೦೦೭-೦೮	೨೦೦೮-೦೯	೨೦೦೯-೧೦	೨೦೧೦-೧೧	೨೦೧೧-೧೨
೧.	ಪ್ರಾರಂಭ ಶಿಲ್ಕು	೫೪,೪೦,೦೬೬	೪೮,೦೮,೭೧೧	೧,೩೬,೨೮,೪೪೪	೪೨,೭೦೭,೫೮೧	೪,೪೪,೧೩,೫೧೪	೬,೫೨,೯೨,೨೮೧	೭,೭೦,೫೨,೪೩೫
೨.	ಆದಾಯ	೧,೫೫,೫೧,೫೦೪	೨,೬೭,೩೭,೦೦೦	೮,೩೮,೦೩,೫೦೦	೬,೮೪,೩೪,೫೩೨	೯,೬೧,೮೩,೮೭೨	೧೫,೧೩,೫೧,೦೨೨	೭,೩೯,೪೦,೧೫೮
೩.	ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ	೨,೦೯,೯೧,೫೭೦	೩,೧೫,೪೫,೭೧೧	೯೭,೪,೩೧,೯೪೪	೧೧,೧೧,೪೨,೧೧೩	೧೪,೦೫,೯೭,೩೮೬	೨೧,೬೬,೪೩,೩೦೩	೧೫,೦೯,೯೨,೫೯೩
೪.	ಖರ್ಚು	೧,೭೯,೮೧,೭೩೨	೩,೦೪,೮೭,೫೦೦	೮,೦೫,೪೪,೯೦೦	೬,೬೭,೨೮,೫೯	೭,೫೩,೦೫,೧೦೫	೧೩,೯೫,೯೦,೮೬೮	೭,೧೧,೯೧,೪೨
೫.	ಆಖೈರು ಶಿಲ್ಕು	೩೦,೦೯,೮೩೮	೧೦,೫೮,೨೧೧	೧,೬೮,೮೭,೦೪೪	೪,೪೪,೧೩,೫೧೪	೬,೫೨,೯೨,೨೮೧	೭,೭೦,೫೨,೪೩೫	೭,೯೮,೦೧,೧೬೪

ನಗರಸಭೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ೨೦೦೮-೦೯ ರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ರ ವರೆಗಿನ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳು.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೨.೬

(₹ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರ	ವರ್ಷ			
		೨೦೦೮-೦೯	೨೦೦೯-೧೦	೨೦೧೦-೧೧	೨೦೧೧-೧೨
೧.	ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೧೩೧೧೧೧೦೪	೩೯೨೦೬೫	೨೭೦೮೬೨೦	೨೮೫೨೬೫೦
೨.	ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ	೩೩೦೭೮೦೦೦	೦	೦	೦
೩.	ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೧೪೪೪೯೨೫	೩೪೧೬೭೯	೩೩೯೭೦೫೯	೩೮೪೫೬೩೨
೪.	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ	೯೯೧೪೮೩೧	೧೦೦೫೯೪೨೮	೧೦೮೫೦೨೯೮	೧೧೦೨೫೦೦೪
೫.	ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ	೬೮೮೯೦೫	೧೧೦೭೧೭೮೪	೮೨೧೧೪೯೨೪	೧೪೫೪೬೫೦೦
೬.	ನೀರು ಸರಬರಾಜು ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ	೬೧೪೩೦೫	೭೧೫೩೦೬	೭೯೪೦೧೯	೮೬೪೫೫೦
೭.	ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೇತನ	೧೧೩೪೨೦೯೨	೧೩೭೨೫೪೨೧	೧೩೬೧೬೫೬೧	೧೪೮೯೨೦೦೦
೮.	ಇತರೆ ವೆಚ್ಚ	೮೩೩೪೪೩೭	೩೨೩೨೪೮೩೨	೨೬೧೦೯೩೮೭	೨೩೧೬೫೦೯೩

ಆಧಾರ: ಪೌರಾಯುಕ್ತರು, ನಗರ ಸಭೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

ಪುರಸಭೆ –ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಪುರಸಭೆಯು ೧೯೧೭–೧೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಸಹಾಯಕ ಕಮಿಷನರ್ ಅವರು ಅದರ ಆಡಳಿತ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೪ರ ಅನ್ವಯದಂತೆ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಯು ಪುನರ್‌ರಚನೆಗೊಂಡು ೧೫ ಜನ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡರು. ಅವರಲ್ಲಿ ೩ ಸದಸ್ಯರು ಮೀಸಲಾತಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪುರಸಭೆಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೬,೩೪೦ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೨೩ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಲಿ ಪುರಸಭೆಗೆ ೨೩ ಜನ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡರು. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಮೀಸಲಾತಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಿಸಲಾತಿ ಇದೆ. ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಪುರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೩ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಐದು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು, ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಪುರುಷರು ಹಾಗು ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹಿಂ.ವ.(ಅ)ದಲ್ಲಿ ಐದು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮೂವರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹಿಂ ವರ್ಗ(ಬಿ) ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ೪.೨೩ ಚ.ಕಿಮೀ.ಗಳಿದ್ದು, ೬,೦೫೪ ವಾಸದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ೬,೦೫೪ ತೆರಿಗೆದಾರರಿದ್ದು, ಕರಭಾರವು ₹ ಒಂಬತ್ತು ಲಕ್ಷ ಇದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಸರಾಸರಿ ತೆರಿಗೆ ಹೊರೆ ೬೮೪ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಪುರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೮ ಕೊಳಚೆ ಬಡಾವಣೆಗಳಿದ್ದು, ಅದರ ಪುನರ್‌ವಸತಿಗೆ ಆರು ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮನೆ ಹಾಗೂ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿದೆ. ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಗಾಗಿ ೪೪ ಎಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ೨,೦೦೦ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿದೆ.

ನೀರು ಪೂರೈಕೆ: ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುಂಡ್ಲುನದಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದಿತು. ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ₹ ೩.೮೨ ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಜಲಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೨೦೦೩ ರಿಂದ ಕಬಿನಿ ನದಿಯ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ೩೦ ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೨,೬೦೦ ಖಾಸಗಿ ಕೊಳಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ೬೦ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೊಳಾಯಿಗಳಿಂದ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪುರಸಭೆಯು ೨೦೦೩ ರಲ್ಲಿ ಪಂಪಿಂಗ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ನೀರು ಸಂಗ್ರಾಹಕ (ಟ್ಯಾಂಕ್) ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಪಟ್ಟಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೨೩ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆಸಿದ್ದು, ೨೦ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ಕಿರು ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಕ ಕೈಪಂಪುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗೆ ₹ ೧,೫೭೩ ಲಕ್ಷಗಳು ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ. ನೀರಿನ ತೆರಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ₹ ಒಂಬತ್ತು ಲಕ್ಷಗಳ ಆದಾಯ ಪುರಸಭೆಗೆ ಇದೆ. ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. ಈಗ ಮಲಹಿಂಗುವ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಒಳಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯಗೊಂಡ ನೀರು ಹರಿಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ವಾರ್ಷಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ೨೦೦೭–೦೮ರಲ್ಲಿ ₹ ೧೩,೨೦,೦೦೦ ರಷ್ಟು ವೆಚ್ಚವು ತಗಲಿದೆ. ಪುರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ೬೨ ಜನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ೨೩ ಜನ ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ಪಟ್ಟಣದ ನೈರ್ಮಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಾರ್ಷಿಕ ₹ ಒಂದು ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ: ಪುರಸಭೆಯ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಭಾಗವು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ ತಡೆಗೆ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಪರಿವೀಕಕ್ಷರು ಜನನ ಮರಣ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು: ಪುರಸಭೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೪೦.೬೮ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ೦.೬೮ಕಿ.ಮೀ. ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆ ೧೦.೦೦ ಕಿ.ಮೀ. ಡಾಂಬರ್ ರಸ್ತೆ ೧೫ ಕಿ.ಮೀ. ಜಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಸ್ತೆಗಳಿವೆ. ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಸರಣ ನಿಗಮವು ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಪಡೆದಿದ್ದು, ೨,೨೫೦ ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್, ೭೦೬ ಸೋಡಿಯಂ ವೇಪರ್ ದೀಪಗಳು ಒಂದು ಹೈಮಾಸ್ಕ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೨.೭ ಹಾಗೂ ೧೨.೮ಅನ್ನು ನೊಡಿ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೨.೭ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಪುರಸಭೆಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರಗಳು	ವರ್ಷ			
		೨೦೦೮-೦೯	೨೦೦೯-೧೦	೨೦೧೦-೧೧	೨೦೧೧-೧೨
೧.	ಪ್ರಾರಂಭ ಶಿಲ್ಕು	೨೧,೦೦,೦೦೦	೨೫,೮೮,೦೦೦	೨೬,೮೧,೦೦೦	೪೭,೮೬,೦೦೦
೨.	ಆದಾಯ	೨೮,೦೪,೦೦೦	೨೬,೬೯,೦೦೦	೪೭,೮೪,೦೦೦	೪೨,೬೭,೦೦೦
೩.	ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ	೪೯,೦೪,೦೦೦	೫೨,೫೭,೦೦೦	೭೪,೬೫,೦೦೦	೯೦,೫೩,೦೦೦
೪.	ಖರ್ಚು	೨೩,೧೬,೦೦೦	೨೫,೭೬,೦೦೦	೨೬,೭೯,೦೦೦	೩೯,೯೧,೦೦೦
೫.	ಆಖೈರು ಶಿಲ್ಕು	೨೫,೮೮,೦೦೦	೨೬,೮೧,೦೦೦	೪೭,೮೬,೦೦೦	೫೦,೬೨,೦೦೦

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೮: ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಪುರಸಭೆಯ ೨೦೦೫-೦೬ ರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗಿನ ಜಮಾ-ಖರ್ಚು ವಿವರ

(ಲಕ್ಷ ₹ಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರಗಳು	೨೦೦೫-೦೬	೨೦೦೬-೦೭	೨೦೦೭-೦೮	೨೦೦೮-೦೯	೨೦೦೯-೧೦	೨೦೧೦-೧೧	೨೦೧೧-೧೨
ಆದಾಯ	೧,೨೧.೫೪	೩,೩೯.೯೨	೬,೫೬.೮೦	೨೮.೦೪	೨೬.೬೯	೪೭.೮೪	೪೨.೬೭,
ವೆಚ್ಚ	೧,೧೭.೮೧	೩,೧೦.೪೪	೫,೭೨.೪೩	೨೩.೧೬	೨೫.೭೬	೨೬.೭೯	೩೯.೯೧
ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ. ಅನುದಾನ	–	೭೨.೮೮	೨೬೦	೧,೬೭.೫೪	೨,೧೮.೧೨	೧,೮೪.೦೧	೨,೧೮.೦೬
ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೧೪.೫೦	೧೨.೭೫	೧೧.೨೦	–	–	–	–
ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವೆಚ್ಚ	೧೩.೫೩	೪೮.೦೦	೨,೯೭.೦೦	೭೦.೦೦	೧೫.೦೦	೫.೫೦	೩೧.೦೦
ನೀರು ಸರಬರಾಜು	೮.೦೮	೧೦.೪೦	೧೬.೪೨	೨೦.೦೦	೨೬.೦೦	೨೦.೦೦	೫೦.೦೦
ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ದೀಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	೪.೬೬	೫.೫೦	೯.೪೫	೦.೯೮	೧೧.೬೪	೧೧.೭೬	೧೬.೯೨
ಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ	೦.೭೮	೧.೨೬	೧.೫೦	–	–	–	–
ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಬಳ	೩೫.೩೫	೩೬.೯೬	೬೨.೦೦	–	–	–	–
ಇತರೆ	೩.೧೯	೨.೨೭	೨.೬೨	–	–	–	–

ಆಧಾರ: ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಪುಸಭೆ, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ

೧೨ನೇ ಹಣಕಾಸು ಯೋಜನೆ ಅನುದಾನ ₹ ೩೪.೩೧ ಲಕ್ಷ, ಶಾಸಕರ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನುದಾನ ₹ ೪.೫೦ ಲಕ್ಷ, ಕೇಂದ್ರ ಅನುದಾನ ₹ ೮೭.೫೦ ಲಕ್ಷ, ರಾಜ್ಯ ಅನುದಾನ ₹ ೫೮.೩೩ ಲಕ್ಷ, ಪುರಸಭೆಯ ಅನುದಾನ ₹ ೪೨.೧೪ ಲಕ್ಷ.

ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ–ಯಳಂದೂರು

ಯಳಂದೂರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಯಾಗಿ ೧೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ೧೯೯೫ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಅದರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೭,೬೭೮ ಇದ್ದು, ಪಟ್ಟಣದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ಆಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭೆಗಳ ನಿಯಮ ೧೯೭೭ರ ೮ನೇ ನಿಯಮದ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ೨೮–೯–೨೦೦೭ ರಂದು ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದು ಒಟ್ಟು ೧೧ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡರು. ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ೧೧ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯಳಂದೂರು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೧ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಬಬ್ರು ಪುರುಷ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನುಚೂಚಿತ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ತಲಾ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂ. ವರ್ಗ(ಅ)ದಲ್ಲಿ ತಲಾ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿದಾರೆ. ಹಿಂ.ವರ್ಗ (ಬ)ದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ನೀರು ಸರಬರಾಜು: ಯಳಂದೂರು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕದ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಿಂದ ಪೈಪುಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ೨೧ ಕೈಪಂಪುಗಳಿಂದ, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಮೋಟಾರ್‌ಗಳಿಂದ ೫೦,೦೦೦ ಗ್ಯಾಲನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಎರಡು ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ, ನೀರು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎರಡು ಕಿರು ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕವೂ ಸಹ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ದಿನ ನಲ್ಲಿಗಳ ಮೂಲಕ ೭೦,೦೦೦ ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗೆ ₹ ೧೦ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಬಡಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ₹ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಚರಂಡಿ, ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜನನ–ಮರಣ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ: ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಮಲ ಹಿಂಗಿಸುವ ಗುಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಪಟ್ಟಣ ನೈರ್ಮಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ೧೫ ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ಕಸಕಡ್ಡಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ತಡೆಗೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನನ ಮರಣಗಳ

ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೮ಗಳಷ್ಟು ವಾಸದ ಮನೆಗಳಿವೆ. ೭ ಕೊಳಚೆ ಬಡಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ೪೦೮ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯು ನಗರ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಹುಡ್ಕೋ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ೨೦೯ ವಾಸದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ೩೦೫ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ನಾಗರೀಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ, ರಸ್ತೆ, ಚರಂಡಿ, ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು: ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆರು ಕಿ.ಮೀ. ರಸ್ತೆ ಇದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಿ.ಮೀ. ಟಾರ್ ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಕಿ.ಮೀ. ಜಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣವು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯಿತು. ೨೫೦ ಸೋಡಿಯಂ + ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್= ೧೨೦+೩ ಹೈಮಾಸ್ಕ್ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಸರಣ ನಿಗಮದಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ₹ ಒಂದು ಲಕ್ಷದ ಎಂಟು ಸಾವಿರಗಳಷ್ಟು ವಿದ್ಯುತ್ ಬಿಲ್ ಪಾವತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೯ರಲ್ಲಿ ಅದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳನ್ನು, ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೧೦ರಲ್ಲಿ ಯಳಂದೂರು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೨.೯ ಯಳಂದೂರು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯ ೨೦೦೨-೦೩ ರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ರ ವರೆಗಿನ ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚಗಳ ತಃಖ್ತೆ (₹ಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಆದಾಯ	ವೆಚ್ಚ
೨೦೦೨-೦೩	೩೦೮೯೩೧೨	೩೪೭೪೧೪೬
೨೦೦೩-೦೪	೧೨೫೭೯೬೬೮	೧೨೨೦೯೦೦೦
೨೦೦೪-೦೫	೧೦೩೭೬೫೦೦	೧೧೪೦೨೫೦೦
೨೦೦೫-೦೬	೭೫೯೫೮೯೭	೭೩೫೭೨೯೬
೨೦೦೬-೦೭	೨೪೮೯೩೪೯೧	೨೪೫೭೯೬೬೭
೨೦೦೭-೦೮		
೨೦೦೮-೦೯	೨೪೮೮೫೦೯೩	೮೯೩೦೫೬೮
೨೦೦೯-೧೦	೩೪೫೬೨೬೯೯	೩೩೩೭೩೧೪೮
೨೦೧೦-೧೧	೫೪೮೪೮೭೮೧	೪೫೭೧೧೯೩೩
೨೦೧೧-೧೨	೫೬೭೫೫೮೧೫	೫೦೦೨೨೩೫೫

ಯಳಂದೂರು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯು ೨೦೦೭-೦೮ ರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ರವರೆಗೂ ವಿವಿಧ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ : ೧೨.೧೦

(₹ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರ	ವೆಚ್ಚ	೨೦೦೭-೦೮	೨೦೦೮-೦೯	೨೦೦೯-೧೦	೨೦೧೦-೧೧	೨೦೧೧-೧೨
೧.	ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೩,೫೯,೪೮೧		೪೪೨೫೦೧	೧೦೮೭೮೦೫	೬೦೪೭೦೫	೧೭೫೯೦೩
೨.	ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ	೧೮,೦೪,೩೦೦			೩೫೦೦೦೦೦		
೩.	ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೩,೫೯,೪೮೧			೬೦೮೦೭	೧೦೦೦೦೦	೩೯೮೭೦೭
೪.	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ	೧,೬೩,೮೫೮			೪೬೬೦೦೦	೧೮೭೪೩೪೧	೧೫೭೬೦೩೫
೫.	ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ	–		೪೭೦೭೬೧೭	೧೬೬೭೪೫೨೨	೧೫೧೩೬೩೨೭	೧೯೯೩೨೦೩
೬.	ನೀರು ಸರಬರಾಜು ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ	೯೦,೦೨೧.೦೦			೨೮೮೬೨೫	೬೬೭೮೪೪	೬೫೪೭೫೧
೭.	ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೇತನ	೨೬,೦೦೦.೦೦		೨೫೮೪೫೩೮	೩೧೨೧೫೨೨	೪೮೪೦೩೬೫	೫೧೨೨೧೬೦
೮.	ಇತರೆ ವೆಚ್ಚ			೧೦೨೬೩೨೩೧	೮೧೭೩೮೬೭	೨೨೪೮೮೩೫೧	೨೬೦೪೯೯೭

ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ– ಹನೂರು

ಹನೂರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಾಗಿದ್ದು, ತರುವಾಯ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು. ೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಅದರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೧೦,೬೮೨ ಇದ್ದು, ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ೧೩ ವಾರ್ಡುಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ೧೩೦೩ ವಸತಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ತೆರಿಗೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೨೦೫ ಆಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭೆಗಳ ನಿಯಮ ೧೯೭೭ರ ೮ನೇ ನಿಯಮದ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೦೭ ರಂದು ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದು ೧೩ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡರು. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಮೀಸಲಾತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಹನೂರು ಪಟ್ಟಣ ಪುರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೩ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಿಂ.ವ.(ಅ)ದಲ್ಲಿ ತಲಾ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹಿಂ ವರ್ಗ(ಬಿ) ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸದಸ್ಯರಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ನೀರು ಸರಬರಾಜು: ಹನೂರು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರು ಸರಬರಾಜುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯುತ್ ಮೋಟಾರ್ ಬಳಸಿ ಎರಡು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಾಗಾರಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಪಂಪ್ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೩೭ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣ ತೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ೮೩೦ ಮನೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೫೦ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬೀದಿ ನಲ್ಲಿಗಳಿವೆ.

ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ: ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣವು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯಿತು. ಒಟ್ಟು ೨೫೬ ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್‌ಗಳು, ೫೫೮ ಸೋಡಿಯಂ ವೇಪರ್ ಬಲ್ಬುಗಳು, ೪೧೪ ಸ್ಕ್ರೂ ಬಲ್ಬ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಹೈಮಾಸ್ಕ್ ಲೈಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಸ್ತೆ, ಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು: ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ. ರಸ್ತೆ ಇದ್ದು, ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ಟಾರ್, ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆ ಇದ್ದು, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ: ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮಲಹಿಂಗಿಸುವ ಗುಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪಟ್ಟಣ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದು, ಕಸಕಡ್ಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೈಗಾಡಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ರೋಗಗಳ ತಡೆಗೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನನ ಮರಣಗಳ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹನೂರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಆರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ೫೦೦ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಆರು ಬಾಲವಾಡಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಪಂಚಾಯತಿ ವತಿಯಿಂದ ₹ ೨೦ ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಳಿಗೆ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ₹ ೨೦,೦೦೦ ಗಳಷ್ಟು ಬಾಡಿಗೆ ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೧೧ ಹಾಗೂ ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೧೨ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೧೧: ಹನೂರು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚಗಳ ತಃಖ್ತೆ (₹ಗಳಲ್ಲಿ)

ವರ್ಷ	ಆದಾಯ	ವೆಚ್ಚ
೨೦೦೨-೦೩	೧,೨೦,೬೮,೦೦೦	೧,೧೦,೩೩,೦೦೦
೨೦೦೩-೦೪	೨೦,೭೬,೩೦೩	೧೨,೭೧,೩೦೧
೨೦೦೪-೦೫	೩,೮೩,೨೦,೧೭೬	೩೬,೦೧,೦೧೭
೨೦೦೫-೦೬	೭,೨೦,೮೧,೩೦೫	೬೩,೯೩,೯೦೪
೨೦೦೬-೦೭	೭೮,೭೯,೦೦೪	೮೬,೪೨,೦೦೦
೨೦೦೭-೦೮	೨,೦೦,೭೬,೬೦೦	೨,೮೮,೯೪,೦೦೦
೨೦೦೮-೦೯	೧,೬೧,೮೬,೨೯೮	೮೫,೦೮,೦೧೨
೨೦೦೯-೧೦	೨,೮೩,೯೮,೪೩೨	೨,೩೮,೬೬,೫೮೪
೨೦೧೦-೧೧	೨,೫೩,೭೦,೩೫೧	೧,೯೮,೬೪,೨೧೧
೨೦೧೧-೧೨	೨,೬೦,೩೩,೩೭೮	೨,೨೩,೭೯,೭೩೪

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೨.೧೨ ಹನೂರು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಯ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರ (₹ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರ	೨೦೦೮-೦೯	೨೦೦೯-೧೦	೨೦೧೦-೧೧	೨೦೧೧-೧೨
೧.	ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೧೫೬೩೫೦	೮೩೯೯೩೫	೧೦೬೯೫೬	೨೫೩೬೦೦
೨.	ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚ	೦	೦	೦	೧೩೦೦೦೦೦
೩.	ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೧೩೫೫೦೦	೨೦೪೫೪೦	೨೯೭೬೫೪	೪೯೬೨೦೦
೪.	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ	೫೬೩೪೦	೧೧೩೯೮೪೦	೪೫೬೨೨೪	೧೧೫೬೩೨೦
೫.	ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ	೨೩೫೬೮೪೬	೨೨೫೭೭೩೬	೯೫೪೪೩೦೩	೩೯೫೬೮೫೦
೬.	ನೀರು ಸರಬರಾಜು ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ	೩೫೬೫೦	೩೬೮೨೯೪	೧೮೬೯೧೧	೫೦೮೨೫
೭.	ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೇತನ	೩೨೫೬೪೦೦	೩೩೩೮೮೮೧	೫೪೬೮೬೪೦	೪೨೫೬೮೩೧
೮.	ಇತರೆ ವೆಚ್ಚ	೨೫೧೦೯೨೬	೧೫೭೧೭೩೫೮	೨೮೪೯೫೨೩	೧೦೯೦೯೧೦೮

ಚಾಮರಾಜನಗರ-ರಾಮಸಮುದ್ರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದಂತೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ನಾಗರಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ. ನಗರ/ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಇದು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಗರಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಂಚುವುದು ನಾಗರಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು, ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯಗತ ಗೊಳಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಇದು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ

ನಗರಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಚಾಮರಾಜನಗರ

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಗೊಂಡ ನಂತರ ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಕಚೇರಿಯು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಚೇರಿಯ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ನಗರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ೧೯೦೩ರ ಮೈಸೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಅಧಿನಿಯಮವು ನಗರ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕಾಯಿದೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಗರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದೊಂದಿಗೆ ನಗರ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು

ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಂಡಳಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ, ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿ, ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜನೆ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೬೧ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೬೫ ಕಾಯಿದೆಗಳು ೧೯೬೫ರಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಕಾಯಿದೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಾಮಗಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಭೂ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಯೋಜನಾ ಬದ್ಧವಲ್ಲದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು, ಹಾಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಜನತೆಯ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಇಲಾಖೆಯ ಇತರ ಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಚೇರಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು: ೧) ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ನಿಯೋಜಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ೨) ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ೩) ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನೆ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೬೧ರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ೪) ಪಟ್ಟಣ/ನಗರಗಳ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತ ಮತ್ತು ಕಾಡು ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಚಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ೫) ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಕೋರಿರುವ ಭೂ ಪರಿವರ್ತನಾ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡುವುದು. ೬) ಕೈಗಾರಿಕಾ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಸಂಬಂಧ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ೭) ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಸಂಬಂಧದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇಲಾಖೆಯ ನಿಯಮದಂತೆ ತಯಾರಿಸಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನೆರವು ನೀಡುವುದು. ೮) ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ೯) ನಗರ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಕಟ್ಟಡ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ವಲಯ ನಿಯಮಾವಳಿಯಂತೆ ರೂಪಿಸಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡುವುದು. ೧೦) ವಸತಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನೆ ಅಧಿನಿಯಮದನ್ವಯ ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧) ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ನಗರ/ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧ ಭೂ ಬಳಕೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಮನರಂಜನೆ, ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨) ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಮೀನಿನ ಮೌಲ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೩) ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲೂಕು

ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೪) ಜಮೀನಿನ ಸಮತೋಲನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮನರಂಜನೆಯ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೫) ಉದ್ದೇಶಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಳದ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೬) ಪುರಸಭೆ, ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಪಟ್ಟಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಮಂಜೂರಾಗಿ ಯೋಜನೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ನಗರ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಗತಿ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿದ್ದು, ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವಸತಿ ಯೋಜನೆ: ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಜನರ ವಲಸೆ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು, ಜನರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವುದು ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ನಿವೇಶನಗಳ ಅಲಭ್ಯತೆ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚಗಳಿಂದಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ವಲಸೆ ಬಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಲ್ಬಣಿಸಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ, ವಾಸಯೋಗ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇತಿಮಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ. ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನರಿತ ಸರ್ಕಾರವು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿರುವ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸಹ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿವೆ. ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು, ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹಮಂಡಳಿ, ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಜನತಾ ಗೃಹಗಳು, ಹುಡ್ಕೋ ಯೋಜನೆಯ ಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಮನೆಗಳು, ಭಾಗ್ಯ ಮಂದಿರ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು, ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ ಮನೆಗಳು, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು, ಮುಂತಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಮನೆಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರಿಗಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಾಗಿ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಾಗಿ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಹುತೇಕ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಹಲವಾರು ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ವಂಚಿತರಿಗೆ ವಸತಿ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗೃಹಮಂಡಳಿಯು ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ಕಚೇರಿಯು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ೧. ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ವಿಭಾಗ, ೨. ಮಂಡಳಿಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ವಿಭಾಗ ೩. ಹಳೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಿಭಾಗ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳು ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಅಭಿಯಂತರರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹಮಂಡಳಿಯು ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಆಶ್ರಯ, ಭಾಗ್ಯಮಂದಿರ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹುಡ್ಕೋ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದು ಈ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೫ ಭಾಗವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೂ ಮತ್ತು ಶೇ ೧೮ ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೂ ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨೦೦೧-೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿರುವ ಆರ್.ಜಿ.ಆರ್.ಹೆಚ್.ಸಿ.ಎಲ್., ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿಯ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ೨೦೦೭-೦೮ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಾದರಿ ಪಟ್ಟಣ ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ೧೦೦ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಕಾರದಲ್ಲಿ ೧೦ ರಿಂದ ೨೦ ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪುರಸಭೆ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೊದಗಿಸಲು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ಮಾದರಿ ಪಟ್ಟಣ ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಡಾಂಬರು ರಸ್ತೆಗಳು, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಲುಮರಗಳು, ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮೊದಲಾದ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡಾವಣೆಗಳ ಶೇ.೫೦ ರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರ ಬೆಳೆಸಲು ಯೋಜಿಸಿದ್ದು, ಹಾಲು ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ವಾಸಯೋಗ್ಯ ನಿವೇಶನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸುಮಾರು ೩೦ ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೬೦೦ ನಿವೇಶನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ೮೦೦ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಮಾರು ೫೦ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯು ಎಲ್.ಐ.ಜಿ. (ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ವರ್ಗ), ಎಂ.ಐ.ಜಿ. (ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯ ವರ್ಗ) ಹಾಗೂ ಎಚ್.ಐ.ಜಿ. (ಅಧಿಕ ಆದಾಯ ವರ್ಗ) ಎಂಬ ಮೂರು ಶ್ರೇಣಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ೨೦೦೫-೦೬ರಿಂದ ೨೦೧೧-೧೨ರವರೆಗೆ ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹಮಂಡಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ನಿವೇಶನಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೧೩ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿಯು ಇದುವರೆವಿಗೂ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರುವ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೨.೧೩

ಕ್ರ.ಸಂ	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು	ಗುಂಪು	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಎ–ಗುಂ	ಇ.ಡಬ್ಲ್ಯು ಎಸ್	ಎಲ್.ಐ.ಜಿ	ಎಂ.ಐ.ಜಿ	ಹೆಚ್.ಐ.ಜಿ	ಸಿ.ಎ	ವಾಣಿಜ್ಯ	ಒಟ್ಟು ಸ್ವತ್ತುಗಳು
೧	ಸಂಯುಕ್ತ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ರಾಮಸಮುದ್ರ, ಚಾಮರಾಜನಗರ (೨೦೦೫)	೧೦೦ ಡಿಸಿಮಿ ಯೋಜನೆಗಳು	೧೧–೧೨	–	ನಿ–೨೯ ಮನೆ–೫೦	ನಿ–೬೩	ನಿ–೧೭	೨	೧	೧೬೨
೨	ನಿವೇಶನಗಳ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಯ ಯೋಜನೆ, ಪಂಚನಹಳ್ಳಿ, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ೧ನೇ ಹಂತ (೨೦೦೯)	೧೦೦ ಡಿಸಿಮಿ ಯೋಜನೆಗಳು	೩೪–೦೦	–	ನಿ–೧೪೧	ನಿ–೧೭೪	ನಿ–೧೧೬	೪	೩	೪೩೮
೩	ಸಂಯುಕ್ತ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಪಂಜನಹಳ್ಳಿ, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ೨ನೇ ಹಂತ (೨೦೧೧)	೧೦೦ ಡಿಸಿಮಿ ಯೋಜನೆಗಳು	೯–೨೬	ನಿ–೪೪	ನಿ–೨೭ ಮನೆ–೩೫	ನಿ–೩೫	ನಿ–೧೯	೨	೧	೧೬೩
೪	ನಿವೇಶನಗಳ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಯ ಯೋಜನೆ, ಸ್ಟೇಡಿಯಂ ಹತ್ತಿರ, ಚಾಮರಾಜನಗರ (೨೦೧೨)	೧೦೦ ಡಿಸಿಮಿ ಯೋಜನೆಗಳು	೧೫–೧೧	ನಿ–೫೨	ನಿ–೭೭	ನಿ–೮೨	ನಿ–೩೨	೨	೧	೨೪೬
	ಒಟ್ಟು									೧೦೦೯

ಆದಾರ: ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಅಭಿಯಂತರರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರ

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ

ತೀವ್ರವಾದ ನಗರೀಕರಣ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಬ್ಯಾಂಕು ಉದ್ಯಮ, ಸಾರಿಗೆ–ಸಂಪರ್ಕ, ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯ (ಮಾರುಕಟ್ಟೆ) ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉತ್ತಮ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಾಮಗಾರಿ, ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯಲು ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಜನರ ವಲಸೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ನಗರ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಕಡು ಬಡವರು ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಗರ–ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಜನರು ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರು ನಗರಗಳ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಚರಂಡಿಗಳ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ರಸ್ತೆ, ರೈಲ್ವೆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಜಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಇಂತಹ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ವಸತಿ ಸ್ಥಳಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇವು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ, ದುರ್ಗಂಧದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯಗೊಂಡ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಜನದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಅನೇಕ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ರೋಗಗಳು ಇಡೀ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದ ಸರ್ಕಾರವು ನಗರಗಳ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೊಳಚೆ

ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಇದರನ್ವಯ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ೧೯೭೩ರ ಕಾಯಿದೆಗೆ ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಉಸ್ತುವಾರಿಯ ಐದು ವಿಭಾಗೀಯ ಕಛೇರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ೧೪ ಉಪವಿಭಾಗೀಯ ಕಛೇರಿಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗೀಯ ಕಛೇರಿಯು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ನಗರಸಭೆ, ಪುರಸಭೆ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೧೨.೧೪ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೨.೧೪

ಕ್ರ. ಸಂ	ಪಟ್ಟಣ	ಒಟ್ಟು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ		ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		ಘೋಷಿತ ಕೊ.ಪ್ರ.ದ		ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ		ಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ			
		ಘೋಷಿತ	ಅಘೋಷಿತ	ಘೋಷಿತ	ಅಘೋಷಿತ	ಘೋಷಿತ	ಅಘೋಷಿತ	ಘೋಷಿತ	ಅಘೋಷಿತ	ಪ.ಜಾ	ಪ.ಪಂ	ಇತರೆ	ಷರಾ
೧	**ಚಾಮರಾಜನಗರ**	೧೫	೯	೧೬೭೯	೨೨೨೦	೪೫೭೯	೪೪೭೫	೯೦೫೪	೧೨೦೭೧	೪೧೧೨	೩೩೨೦	೧೬೨೨	
೨	**ಹನೂರು**	೬	೦	೬೦೭	೦	೧೭೪೬	೧೯೯೫	೩೪೪೧	೦	೧೬೮೮	೨೫೬	೧೪೯೭	
೩	**ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ**	೧೪	೦	೨೨೩೧	೦	೬೩೨೦	೬೪೬೧	೧೨೭೮೪	೦	೬೧೪೭	೨೪೫೩	೪೧೮೧	
೪	**ಯಳಂದೂರು**	೧೧	೦	೧೧೨೧	೦	೩೨೯	೩೧೫೧	೬೯೮೦	೦	೧೪೦೫	೩೪೧	೪೬೪೪	
೫	**ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ**	೬	೮	೪೨೫	೬೦೪	೧೧೪೧	೧೧೪೫	೨೨೮೬	೩೨೪೮	೫೦೨	೧೨೨	೧೬೬೨	
	ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಒಟ್ಟು	೩೭	೮	೪೩೮೪	೬೦೪	೧೨೪೪೬	೧೨೪೫೨	೨೪೮೯೮	೩೨೪೮	೯೭೪೨	೩೧೭೨	೧೧೯೮೪	

ಆಧಾರ: ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಭಿಯಂತರರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ, ಮಂಡ್ಯ

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಬೀದಿ ದೀಪ, ರಸ್ತೆ, ಸೇತುವೆ, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶೌಚಾಲಯ, ಉದ್ಯಾನವನ, ಅಂಗನವಾಡಿ, ಬಾಲವಾಡಿ ಹಾಗೂ ಕಿರು ಉದ್ಯಾನವನ, ಪಾಠಶಾಲೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮಂಡಳಿಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಖಾಲಿ ಜಾಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಹುಡ್ಕೋ ಹಾಗೂ ಏಷ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ಮಂಡಳಿಯು ಸಾಲು ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಡಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನುದಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ "ವಾಲ್ಮೀಕಿ-ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆವಾಸ" (ವಾಂಬೇ) ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಜೊತೆಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವಾಂಬೇ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ

*****